Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse 2018. aasta koondtegevuskava

29.08.2018 muudetud versioon

SISUKORD

SISSEJUHATUS 3
TEGEVUSMAHU JA EELARVE KUJUNEMINE 6
RAHVUSVAHELISELT KONKURENTSIVÕIMELINE ETTEVÕTLUS 8

Ettevõtlus ja eksport 8

Välisinvesteeringud ja tegevused välisturgudel 20

EESTI KUI ATRAKTIIVNE TURISMISIHTKOHT 23
EESTI ON HEA PAIK ELAMISEKS 30
ORGANISATSIOONI STRATEEGILISED ARENGUEESMÄRGID JA TEGEVUSED 34

SISSEJUHATUS

EASi 2018. a koondtegevuskava on tegevusplaan, mis:

- annab ülevaate meie kõige olulisematest tegevustest ja arengutest;
- täpsustab EASi strateegilist tegevuskava, mis on koostatud perioodiks 2015–2018;
- seab eesmärgid, mille täitmist jälgime 2018. a tegevusaruande juures.

Tegevuste planeerimisel ja elluviimisel lähtume Eesti konkurentsivõime kavast „Eesti 2020“, mille üldindikaatorid on välja toodud Tabelis 1.

Tabel 1. „Eesti 2020“ üldindikaatorid

Üldindikaator	Algtase	Sihttase (2020)
Erasektori teadus- ja arendustegevuste kulutused	1,49% (2011)	2%
Eesti ekspordi osakaal maailmakaubanduses	0,099% (2011)	0,110%
Tööjõutootlikkus EL keskmisest	67% (2012)	80%

Oma tegevusega aitame kaasa Eesti majanduse pikaajaliste strateegiliste eesmärkide saavutamisele. Seepärast on meie tegevusvaldkondadeks Eesti ettevõtete ekspordivõimekuse hoogustamine, turistide arvu kasvatamine, välisinvesteeringute Eestisse toomine ning Eesti regionaalsele arengule kaasa aitamine erinevate toetuste kaudu. Eelkõige toetame ekspordivõimeliste ning suuremat lisandväärtust loovate ettevõtete arengut. Meie kaugem eesmärk on aidata kaasa Eesti kujunemisele üheks konkurentsivõimelisemaiks riigiks maailmas.

Meie pikemaajalisem mõõdetav eesmärk

Eesti on **rahvusvahelises konkurentsivõime** edetabelis tõusnud 2020. a-ks kahekümne parima riigi hulka[1.] 2017. a tulemuste järgi on Eesti koht edetabelis **29**.

EASi eesmärgid aastatel 2014-2017		Tulemused
EASi klientide ekspordimaht[2]	3,5 miljardit eurot	5,39 miljardit eurot
EASi klientide loodud lisandväärtus[2]	2 miljardit eurot	1,78 miljardit eurot
EASi klientide teadus- ja arendustegevuste kulutuste maht[2]	50 miljonit eurot	90 miljonit eurot
EASi abil Eestisse toodavad välisinvesteeringud ja loodavad töökohad[3,4]	2000 uut töökohta ning investeerinud 250 miljonit eurot	3939 uut töökohta ja investeerinud 424 miljonit eurot
Turistide ööbimised prioriteetsetelt sihtturgudelt kasvavad[3]	7,5 protsenti	2,9 protsenti

1 Rahvusvahelise konkurentsivõime edetabelina kajastame World Economic Forumi analüüsi, kus Eesti oli 2017. a 29. kohal.
2 Ühe aasta EASi kliendiportfelli tulemused, tulemused viitajaga lähtuvalt majandusaasta aruannete infost.
3 Tegemist on aastate lõikes kumulatiivsete näitajatega.
4 Tegemist on aastate lõikes kumulatiivsete investeeringu projektides prognoositavate näitajatega.

EASi eesmärkide mõõdikud 2018. a

Müügitulu kasvab Eesti keskmisest kiiremini võtme-klientidel **+5%** ning kasvuklientidel **+8%**	Võtmeklientide lisandväärtus kasvab **15 mln €**	Klientide ekspordi-müügitulu kasvab **100 mln €** edastades Eesti keskmist kasvutrendi	Ekspordinõunike poolt teenindatud klientide lepingute maht **5,7 mln €**
EASi kaasabil tehtud välisinvesteeringute maht **150 mln €**	Välisinvesteeringute toel lisanduvate töökohtade arv **1000**	EASi kaasabil teostatakse **30** välisinvesteeringu projekti	EASi tegevuse kaasabil kasvavad prioriteetsetelt sihtturgudelt turistide ööbimised **+ 5 %**
Turismiarenduskeskuse tegevuste tulemusena suureneb turismitulu **33,1 mln €**	Turismi B2B tegevustes osalevate teenusepakkujate müügitulu kasvab **+ 9 %**	Sündmuste ja konverentside toetamisega kaasnevad väliskülastajate ööbimised **97000**	EASi poolt rahastatavate ettevõtlustoetuste arv **400**
EASi kaasabil loodud võrgustike teenuseid kasutab **1300** ettevõtet	Elukeskkonda arendavate toetuste kaudu rajatud kergliiklusteede pikkus * **45 km**	Linnapiirkondade jätkusuutliku arengu toetuste abil luuakse **312** uut lasteaia kohta*	**NPS = 60** Välisklientide tagasiside EAS'i teenindus-kogemusele või ürituste kasulikkusele

* Regionaalvaldkonna eesmärgid kuni 01.09.2018

EASi strateegilised tegevused 2018. a

2018. a soovime jätkata EASi strateegilise tegevuskava elluviimist. Oleme prioriteediks võtnud EASi eesmärkide, tegevuste ja protsesside analüüsi optimeerimaks valdkondade kaupa kogu toetuste ja teenuste maastiku, et parimal moel majandust toetada seal, kus sekkumine on vajalik. Selle jaoks muutsime 2017. a oluliselt organisatsiooni struktuuri, et see toetaks selgemalt meie tegevuste efektiivset, tulemuslikku ja läbipaistvat elluviimist. Põhitegevusvaldkondi läbivalt toetavate tegevuste prioriteetseid ja strateegilisi tegevusi ja arengusuundi käsitleme põhjalikumalt viimases peatükis Organisatsiooni strateegilised arengusuunad ja tegevused. Kolme põhivaldkonna vaates on 2018. a eesmärkide saavutamiseks strateegilised tegevused järgmised:

Ettevõtluse ja ekspordi valdkonnas:

- klientide tundmiseks ja leidmiseks on oluline ettevõtlusmaastiku kaardistamine ja ambitsioonikate ettevõtete tuvastamine;
- kliendihaldus ja -arendus on oluline konkreetsete ettevõtete probleemi tuvastamisel ja abi leidmisel.

Välisinvesteeringute ja välisturgude tegevuste valdkonnas:

- globaalsetes konkurentsitingimustes investorite leidmine;
- Eesti majanduse väärtuspakkumise koostamine ja turundamine potentsiaalsetele investoritele, et teha Eesti majanduskeskkond nende investeerimisplaanide jaoks atraktiivseks.

Turismi valdkonnas:

- prioriteetsete ja kasvavate sihtturgude esma- ja korduvkülastuste soodustamine, sh kõrghooaja väliselt;
- äriturismi arendamine konverentsiturismina ja läbi täiendavate lennuliinide lisandumise;
- turismi tulu suurendamiseks külastuste kestuse pikendamine ja turismiteenuste tarbimise kasvatamine.

Kuivõrd kehtiv strateegia lõpeb käesoleva aastaga, siis 2018. a I poolaasta jooksul paneme kokku uue strateegilise tegevuskava 2019-23, mis pakub välja mudelid ja printsiibid, kuidas võiks riik edaspidi sekkuda ettevõtlusesse ning seame strateegilised ja operatiivsed sihttasemed järgnevateks aastateks. Meie fookuses 2019-23 on lisandväärtuse tõstmine läbi ekspordi, välisinvesteeringute ja turismi valdkonna arendamise. Senine neljas valdkond – regionaalareng – liigub alates septembrist 2018 Riigi Tugiteenuste Keskusesse (RTK).

Tulenevalt regionaalvaldkonna meetmete üleminekust RTKsse kujuneb EASi 2018. a tegevuste kogueelarve mahuks 134,2 miljonit eurot. (13.12.2017 kinnitatud eelarve oli 214,9 miljonit eurot). Koondeelarve jaotus finantseerimisallikate ja tegevusvaldkondade kaupa on järgmine (vt Tabel 2.):

Tabel 2. EASi 2018. a koondeelarve muudatus

Eelarve alajaotuse nimetus	2018. a EELARVE (eurodes)	2018. a muudetud EELARVE (eurodes)
KULUDE JA INVESTEERINGUTE KATTEALLIKAD:		
Sihtfinantseerimise vahendid	36 100 646	31 863 767
Sihtotstarbelised tulud	41 636 535	6 219 957
Struktuurifondide (SF) lubatud otsustusmaht	137 136 867	96 077 694
Muud kulude katteallikad	40 198	40 198
KULUDE JA INVESTEERINGUTE KATTEALLIKAD KOKKU	214 914 247	134 201 616
KULUD JA INVESTEERINGUD:		
Haldustegevuste kulud	4 571 942	4 489 111
Haldustegevuste investeeringud	566 666	484 336
Põhitegevuste kulud ja investeeringud	209 775 639	129 228 168
KULUD JA INVESTEERINGUD KOKKU	214 914 247	134 201 616

TEGEVUSMAHU JA EELARVE KUJUNEMINE

Valdkondade eelarved on toodud järgmisel joonisel (Joonis 1). Tabel 3 toob välja tegevusmahtude võrdluse aastatel 2014-2018 ja Tabel 4 kulud ja investeeringud valdkondade lõikes 2018. a.

Joonis 1. Valdkondade eelarved 2014-2018 (eurodes)

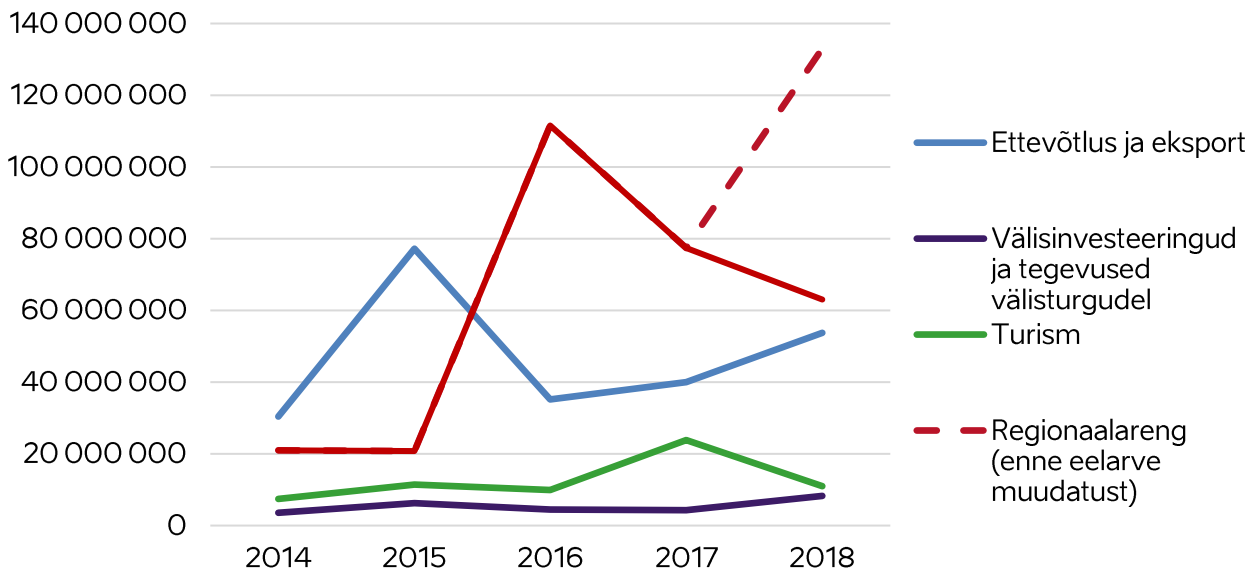

Tabel 3. Tegevusmahtude võrdlus (tk)

Tegevused	2014	2015	2016	2017*	2018*	2018**
Registreeritud uued taotlused[5]	1724	937	1243	910	990	720
Registreeritud aruanded[6]	2020	2070	885	1400	1625	990
Registreeritud maksetaotlused[7]	2438	1976	1680	2100	2700	1220
EASi rakendustegevuste maht (mln EUR)	24,1	25,5	21,9	27,1	34,9	32,1
Finantseerimisotsuste arvud	1070	500	760	645	780	495
Teostatud paikvaatlused ja kliendikülastused	874	925	593	444	450	150
Algatatud hanked	429	446	368	210	350	350

* prognoos 11.2017 seisuga koos Riigi Tugiteenuste Keskusesse üleminevate meetmetega

** prognoos 07.2018 seisuga, välja arvatud Riigi Tugiteenuste Keskusesse üleminevad meetmed

[5] Taotleja ametlik taotlus toetuse saamiseks ja projekti elluviimiseks.

[6] Toetuse saaja esitatud ülevaade ellu viidud tegevusest toetuse kasutamisel.

[7] Toetuse saaja esitatud taotlus toetuse väljamaksmiseks.

Tabel 4. Kulud ja investeeringud valdkondade kaupa (eurodes)

Eelarve alajaotuse nimetus	2018. a muudetud EELARVE
Haldustegevuste kulud ja investeeringud	4 973 448
Põhitegevuste kulud ja investeeringud	129 228 168
sh ettevõtluse ja ekspordi valdkond	43 990 457
sh välisinvesteeringute ja välisturgude tegevuste valdkond	8 274 222
sh turismivaldkond	10 384 448
sh regionaalarengu valdkond	63 045 800
sh muud põhitegevused	3 533 241
KULUD JA INVESTEERINGUD KOKKU	**134 201 616**

Eelarve jagunemist põhitegevusvaldkondade kaupa illustreerib järgmine joonis (vt Joonis 2.), eelarveliste vahendite kasutamise detailne ülevaade on toodud koondtegevuskava järgnevates peatükkides.

Joonis 2. Põhitegevusvaldkondade eelarvete jagunemine (miljonites eurodes)

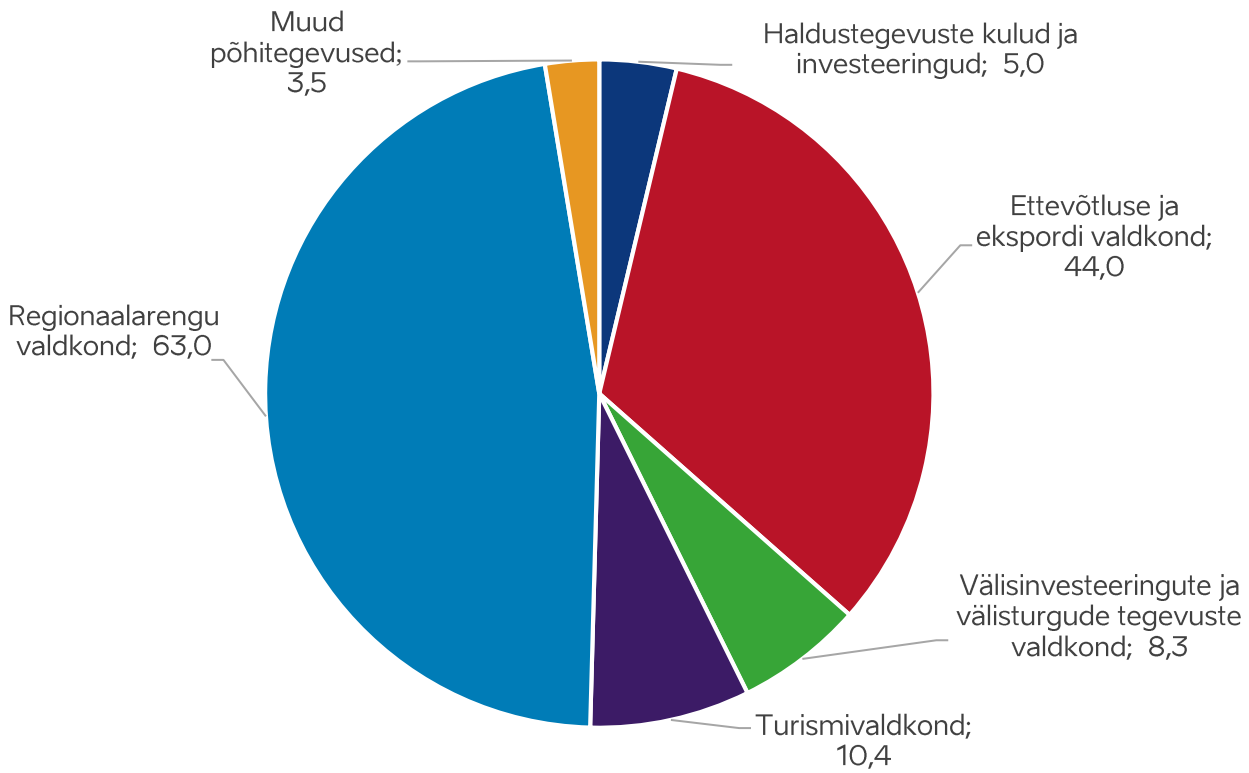

RAHVUSVAHELISELT KONKURENTSIVÕIMELINE ETTEVÕTLUS

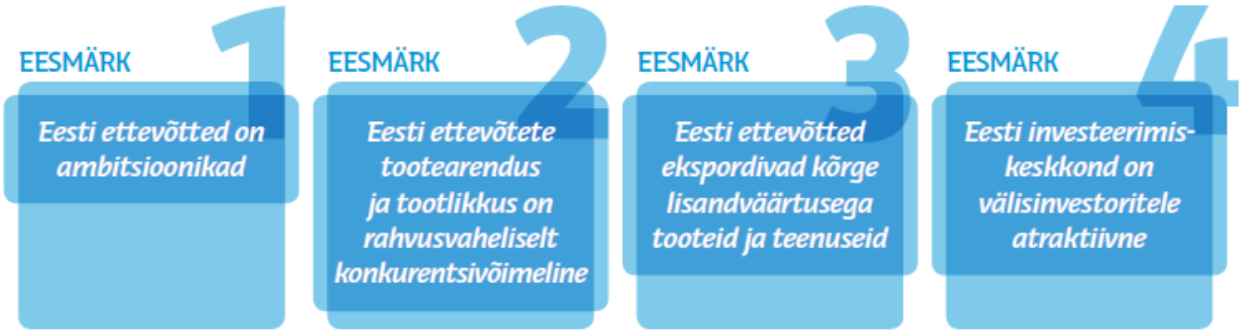

Ettevõtlus ja eksport

Eesmärk 1: Eesti ettevõtted on ambitsioonikad.

Eesmärk 2: Eesti ettevõtete tootearendus ja tootlikkus on rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline.

Eesmärk 3: Eesti ettevõtted ekspordivad kõrge lisandväärtusega tooteid ja teenuseid.

Ettevõtluse ja ekspordivaldkonna prioriteedid

Peamine prioriteet on pakkuda ettevõtete vajadustele veelgi paremini vastavaid teenuseid. Oleme oluliselt uuendanud EASi teenuste portfelli selleks, et käia kaasas kõige ambitsioonikamate ettevõtete arengutega. Oleme arendamas teenuseid, mis vastavad nö uutele ettevõtluse väljakutsetele, olgu selleks siis digitaliseerimine, prototüüpimine, müügiedendus välisturgudel jmt. Lisaks soovime oluliselt paremini saada aru meie klientide ärist. See on hädavajalik, et olla tublidele ettevõtetele võrdväärseks ja kasulikuks partneriks. Selleks osutame suuremat rõhku kliendihaldurite meeskonnale ja tõstame klienditeekonna juures nõustamise kvaliteeti.

Eelarve

Ettevõtluse ja ekspordi valdkonna põhitegevuste **eelarve** (vt Joonis 3., detailsem jaotus on toodud peatüki lõpus) 2018. a on 44,0 miljonit eurot, millest rakendustegevuste eelarve on 13,0 miljonit eurot ja finantseerimiseelarve 31,0 miljonit eurot. Joonis 4. annab ülevaate valdkonna eelarve jagunemise kohta eesmärkide lõikes.

Joonis 3. Ettevõtluse ja ekspordi valdkonna finantseerimis- (FIN) ja rakendustegevuste (RT) eelarved 2014-2017 ja 2018. a prognoos (eurodes)

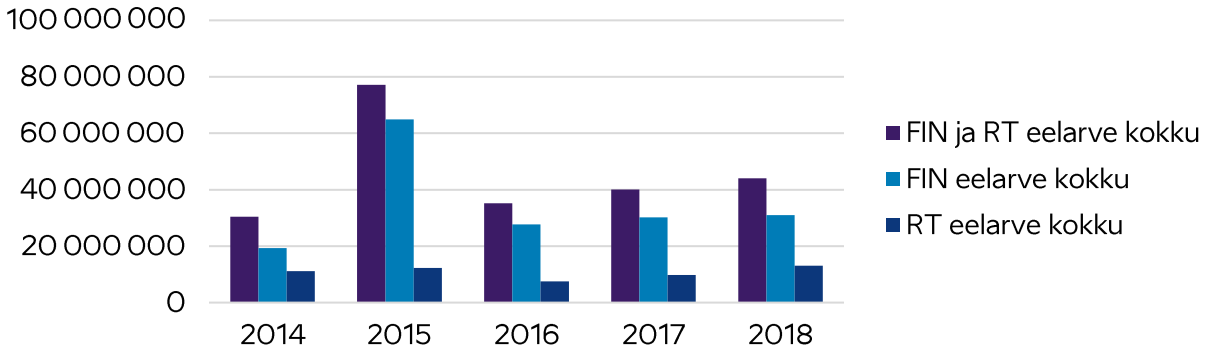

Joonis 4. Ettevõtluse ja ekspordi valdkonna eelarve jagunemine eesmärkide lõikes (miljonites eurodes)

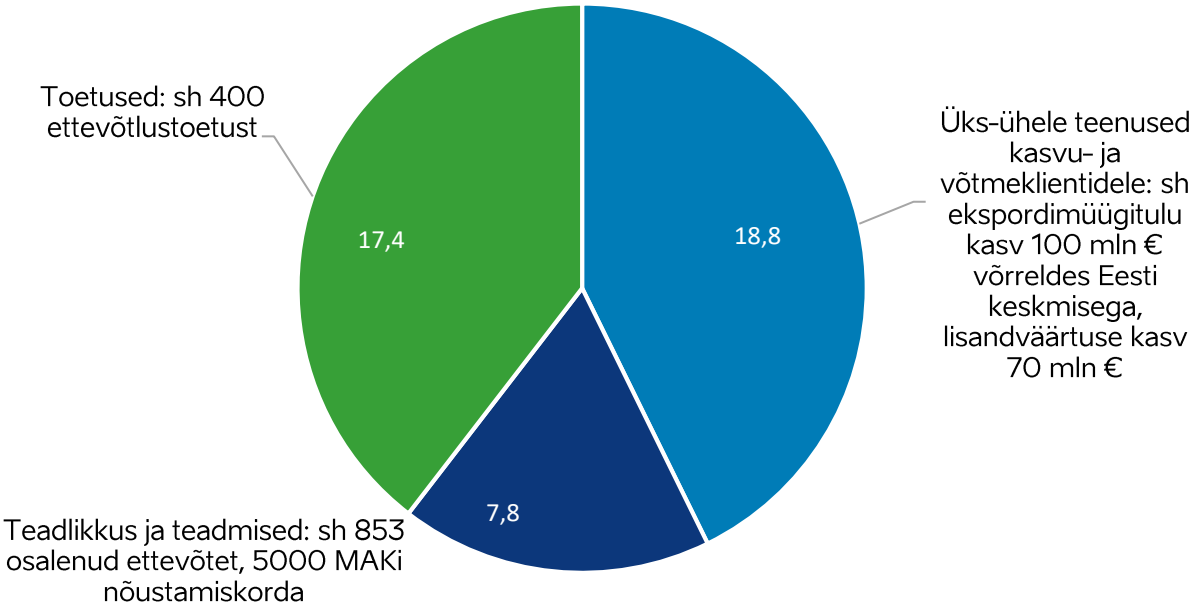

Tegevused

Lähtuvalt kliendisegmendist pakume oma klientidele teenuseid. Ettevõtluse ja ekspordi valdkonnas keskendume võtme-, kasvu- ning alustavale ja piirkonnakliendile.

Võtmeklient on ettevõte, kellel on head eeldused oluliselt suurendada ekspordikäivet ja lisandväärtust ning kujuneda Eesti majanduses olulist rolli mängivaks jõuks. Teda iseloomustab soov ja võimekus realiseerida ambitsioonikaid kasvu- ja arenguplaane, esimeste kogemuste olemasolu ekspordist ning oma toote või teenuse arendamine.

Ettevõte, kelle eesmärk on suurendada oma käivet ja lisandväärtust ekspordikäibe tekitamise või suurendamisega, tegevuse efektiivistamise ja väärtusahelas kõrgemale liikumisega, on **kasvuklient**. Oma toote või teenuse arendamine ei ole eelduseks.

Alustav ja piirkonnaklient on ettevõte, kellel ei ole veel väljakujunenud ja rahavoogu tootvat ärimudelit ja toodet/teenust või kelle ärimudel on suunatud ainult kohalikule turule.

Oleme jaotanud oma teenused **väärtusahela** etappidesse. See loob selgema pildi meie pakutavatest võimalustest ettevõtetele. Eesmärgiks on aidata ettevõtetel liikuda väärtusahelas kõrgemale ehk tulla tootmise faasist rohkem tootearenduse ja müügi juurde. Teenuste grupid on äri arendamine, tootlikkuse tõstmine, ekspordiks valmistumine ja müügi arendamine (vt. joonist).

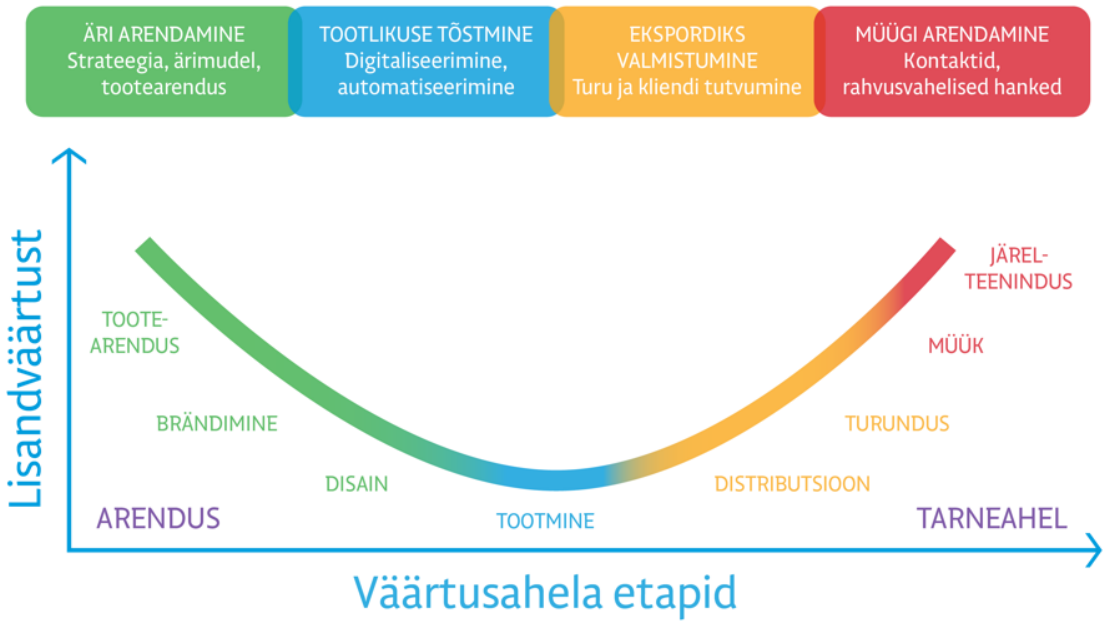

Äri arendamist toetavad teenused

2018. a jätkame eelmisel aastal alustanud ettevõtte omanikele ja juhtidele suunatud strateegiakooli projektiga, mis koosneb kahest erinevast, samas omavahel loogiliselt seotud, koolitus- ja mentorprogrammist – **Ärimudeli praktikum** ja **Strateegia praktikum**. Praktikumide eesmärk on pakkuda ettevõtjatele alusloogikat strateegia mõtestamiseks ja läbimõeldud sihtide seadmiseks. Praktikumid on suunatud eelkõige EASi võtmeklientidele, kuid osalema on oodatud ka kasvukliendid.

Perioodil 2016-2017 pakkusime Ettevõtte arenguprogrammi II etapis klientidele **mentorteenust ja valdkondlikku diagnostikat**, et aidata ettevõtetel välja töötada ja realiseerida ambitsioonikaid arengu- ja kasvuplaane. 2018. a planeerime jätkata nii mentorteenuse (ettevõtte kohta kuni 30 tundi) kui ka nelja erineva valdkonna (strateegia, turundus ja müük, tootmine/teenuse arendamine ja arendus) diagnostika osutamisega. Pakume neid kõigile võtmeklientidele, sh arenguprogrammi klientidele, et innustada ettevõtete väärtusahelas ülespoole liikumist läbi uute toodete väljatöötamise ja turule toomise keskendumise.

2018. a jätkame **EAS Ärimentorprogrammi** 2017-2018 hooaja elluviimisega. Programmi raames on moodustatud 50 mentor-mentii koostööpaari, kes tegutsevad oktoobrikuu lõpuni mentii ettevõtte arenguplaanide teostamise suunal. Lisaks mentor-mentii koostööle pakub programm mentiidele kuuest erinevast teemast koosnevat toetavat koolitusprogrammi ning arengupäevi mentoritele. Programmis osalevad valdavalt 1–3,5 aastat tegutsenud ettevõtjad, kel on ambitsioonikad kasvuplaanid ning soov

kasvatada või alustada eksporti. Erinevalt varasematest EAS Ärimentorprogrammi hooaegadest oleme koostöös Kultuuriministeeriumiga sel korral programmi kaasanud ka 14 loomevaldkonna ettevõtet, eesmärgiga tõsta loomemajanduse sektoris tegutsevate ettevõtjate suutlikkust saavutada turutingimustes ise majanduslikku edu, sh tõsta ekspordivõimekust.

Tulenevalt EASi kasvukliendiportfelli kuuluvate ettevõtete vajadustest oleme 2018. a alustamas uue teenuse, **Kasvuettevõtja arenguprogramm** elluviimist. Kasvuettevõtja arenguprogramm on EAS Ärimentorprogrammi ning Väikeettevõtte arenguprogrammi baasil loodud teenus, mis pakub põhjalikku koolitusprogrammi kiiret kasvu planeerivatele ambitsioonikatele ettevõtetele ning osalevaid ettevõtteid toetab ühe aasta vältel mentor. Erinevalt EAS Ärimentorprogrammist ei ole Kasvuettevõtja arenguprogramm suunatud alustavatele ettevõtetele.

Lühikoolitustega alustasime 2017. a septembrist ning need jätkuvad 2018. a. Kevadperioodil keskendume tootearenduse valdkonnale, sügisperioodil lisandub vähemalt 4 otseselt strateegia ja ärimudeli valdkonda katvat lühikoolitust. Koolitused on mõeldud eelkõige vähemalt 3 a tegutsenud ettevõtte juhile või spetsialistidele, kes on huvitatud praktiliste baasteadmiste saamisest tootearenduse, digitaliseerimise ja strateegia ning ärimudeli teemadel.

Tootearendus ja disain

2018. a on jätkuv rõhuasetus **Ettevõtte arenguprogrammil**, mille keskseks eesmärgiks on aidata ettevõtetel välja töötada ja realiseerida ambitsioonikaid arengu- ja kasvuplaane, keskendudes uute toodete väljatöötamisele ja turule toomisele. 2016. ja 2017. a oleme toetavaid teenuseid pakkunud 54% arenguprogrammi klientidele, kellest mitmed on kasutanud rohkem kui üht teenust. Enim on kasutatud mentorteenust ja erinevaid diagnostikaid. Arenguprogrammi arvame keskmiselt 5 uut ettevõtet kuus, 2017. a septembri seisuga on arenguplaani ellu viimas 65 ettevõtet ning 59 ettevõtet koostab arenguplaani. 2017. a lõpu seisuga on arenguplaani ellu viimas 84 ettevõtet ning 55 ettevõtet koostab arenguplaani. 2018. a lõpuks peaksid olema toetuseni jõudnud 150 sihipäraselt tootearenduse ja ekspordiga tegelevat ettevõtet. 2017. a finantseerimismahuks osutus 13,9 miljonit eurot ning 2018. a prognoosiks on 15 miljonit eurot.

Lisaks arenguprogrammile on ettevõtetel võimalus kasutada **innovatsiooni- ja arendusosakuid**. Kasvuklientide tootearenduse toetamiseks loome toetusskeemi **ettevõtja tootearenduseks**, mille keskseks eesmärgiks on aidata väikese ja keskmise suurusega tööstusettevõtetel töötada välja uusi tooteid. Omatoodete arendus on ka Ettevõtte arenguprogrammiga liitumise eelduseks, seega näeme toetusel tugevat sünergiat arenguprogrammiga.

Tootearenduse ja disaini teenuste portfell on 2018. a oluliselt kasvamas. Lisaks olemasolevale Disainibuldooserile, Tootearenduse meistriklassile ja **Tootearenduse lühikoolitustele** pakume mitmeid uusi koolitusprogramme, mille keskseks eesmärgiks on ära katta kogu tootearenduse protsessi kriitilised etapid.

Tootearenduse meistriklass aitab ettevõtetel omandada praktilisi teadmiseid ja oskuseid uue toote ja/või teenuse väljatöötamiseks ja turule toomiseks, mille tulemusena suureneb tootearendusalane võimekus ning seeläbi kasvab ettevõtte lisandväärtus. Iga programmis osalev ettevõte saab endale toeks

mentori, kes aitab ettevõtet tootearendusprotsessis ning tootearenduse plaani koostamisel. 2017. a alanud programmiga jätkame 2018. a sügisel (lõpetab kevad 2019), kuid edaspidi on kavas jaotada kompleksteenus väiksemateks osadeks.

Disaini meistriklass asendab tänast Disainibuldooserit ning koosneb koolitustest ja koostööst kogenud disainijuhiga, kes viib ettevõttes läbi disainiauditi ja on ettevõttele mentoriks disainiprojekti elluviimisel. Disainist juhitud tootearendusprotsess seab esikohale kliendikeskse lähenemise, mille alusel toote arendamine saab alguse kliendist ja tema probleemi lahendamisest, mitte vastupidi.

2018. a lõpus algav **Prototüüpimise ja testimise meistriklassis** on rõhuasetus praktiliste teadmiste andmisel prototüübi loomise ning sihtgrupi peal testimise kohta. Programmi raames on ettevõtjal võimalik kasutada 10 tunni ulatuses mentorit, disainerit või inseneri vastavalt ettevõtte profiilile. Hilissügisel alustav **Toote turule toomise meistriklassis** on rõhuasetus võtme- ja kasvuklientidel, et kiirendada ja parendada nende võimekust uus toode edukalt turule tuua.

Lisaks tootearenduse erinevatele koolitusprogrammidele lisanduvad 2018. a meie teenuste portfelli **Intellektuaalomandi kaitse teenused.** Teenusegrupi koosseisu kuulub patendi-, tööstusdisaini- ja kaubamärgiuuringute läbiviimine ning kesksel kohal on intellektuaalomandi auditite teostamine.

Tootlikkuse kasvu toetavad teenused

Tööstuse digitaliseerimise valdkonnas jätkame 2018. a tööstusettevõtetele mõeldud **ideepäevade** ja **arendusnädalavahetustega**, mille käigus luuakse ideelisi lahendusi tööstusettevõtete paremaks digitaliseerimiseks ja arendatakse välja esmased prototüübid. Teadlikkuse tõstmiseks korraldame mitmeid tööstusele suunatud digilahendusi tutvustavaid üritusi. **Digilahendused tööstusele** seminaride sari käsitleb iga kord erinevat väärtusahela osa. Esinejateks on vastavaid lahendusi pakkuvate ettevõtete esindajad. Esitluste järel saavad üritusel osalejad arutada omavahelise koostöö võimalusi. **Digitaliseerimise lühikoolitused** käsitlevad nelja erinevat digitaliseerimise alateemat.

Valmimas on **Tööstuse digitaliseerimise ja automatiseerimise diagnostika toetus**, mis hõlmab hinnangut digitaliseerimise ja automatiseerimise kasutusele, nende protsesside toimivusele ning selle põhjal valmivat digitaliseerimis- ja automatiseerimisalaste parandustegevuste soovituslikku ajakava ning prognoosi tegevuste maksumusele, tegevuste tasuvusajale ja mõjule ettevõtja majandusnäitajatele.

Ekspordiks valmistumine

Pakume teenuseid, mida ettevõtjad vajavad enne uutele või lisanduvatele turgudele sisenemist. Soovime eelkõige aidata ettevõtetel aru saada tegevustest, mida on vaja teha ning mis järjekorras. Lisaks juhime tähelepanu võimalustele ja ohtudele.

2018. a arendame välja teenuse **Süsteemne eksport**, kus ettevõtted saavad juhiseid ja suuniseid oma eksporditegevustes loogilise struktuuri ja tegevuste järjekorra loomiseks. Teenuse raames käime läbi sihtturgude valiku tehnikad tagamaks, et tehtavad plaanid vastaksid ettevõtte võimalustele (optimaalne arv turge) ning valikukriteeriumid aitaksid selgitada välja sobivaimad turud. Lisaks käsitleme teemasid nagu turule sisenemise strateegiad, sisenemise barjäärid, turundusstrateegiad jt.

Sihtturu seminaride ja turuülevaadete raames koostame turuanalüüse ning EASi sihtturgude eksperdid teevad ülevaatlikke turgudele sisenemise nõustamisi. Lisaks annavad turgudel toimuvast informatsiooni sihtturu seminarid, kus keskendume konkreetsetele valdkondadele, mis annab ettevõtjatele väärtuslikku ja praktiliselt kasulikku informatsiooni. Ühepäevasel seminaril jagavad oma kogemusi EASi sihtriikide ekspordinõunikud ja lisaks vastava valdkonna spetsialistid. 2018. a plaanime suurendada korraldatavate seminaride arvu ca 20-ni.

Alustavatele eksportööridele käivitus 2017. a **ekspordi teemaline lühikoolituste sari**, mille käigus saavad ettevõtjad teadmisi e-kaubandusest, välisklientide leidmisest ja paljust muust. Lühikoolitustega jätkame 2018. a ning lisainfot koolituste kohta saab siit.

Müügi arendamine

Eksportiva ettevõtte peamised küsimused on „kuhu?“ ja „kellele?“. Ekspordiks valmistumise käigus kogutav ja analüüsitav info sihtturgude osas peaks vastama küsimusele kuhu ja müügiarendamise faasis muutub järjest teravamaks küsimus „kellele?“. EAS pakub võimalusi kontaktibaasi laiendamiseks ja nähtavuse tõstmiseks välisturul, samuti aitame Eesti ettevõtetel nende tooteid ja teenuseid maailmale tutvustada.

2018. a korraldame 6 **kontaktreisi** Euroopa (Rootsi, Norra, Taani, Saksamaa) ja Aasia (Hiina, Jaapan) turgudele. Ühe kontaktreisi raames organiseerime ettevõtetele sihtturgudel 4-5 kohtumist potentsiaalsete koostööpartneritega ettevõtte poolt kirjeldatud profiili alusel.

Teenuse **Ühisstendid rahvusvahelistel messidel** kaudu loome ettevõtete soovidest ja vajadustest johtuvalt rohkem võimalusi osaleda sektorile olulistel sündmustel. 2018. a leiab Eesti ühisstende 20-l erineval messil (vt. kaarti). Lisaks avame suvel **välismessitoetuse** väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele messidel eksponendina osalemiseks, et aidata Eesti ettevõtjatel olla rahvusvaheliselt konkurentsivõimelisemad ning suurendada eksporti.

Loome uued teenused **Eestlane laval** ja **Ekspordijuhtide klubi**. Esimese käigus otsime võimalusi Eesti ettevõtete ja nende edulugude esitlemiseks valdkonnale tähtsatel sündmustel. Viimasega koondame

kokku Eesti ekspordijuhid ja loome koostööplatvormi ühistegevuste arendamiseks sihtturgudel. Ühepäevaste seminari formaadis arutelude käigus kaardistame osalevate ettevõtete tegevusi konkreetsel sihtturul ning otsime nendes tegevustes ühisosa ja koostöö võimalusi. Lisaks jagavad sihtturu ekspert ja ekspordinõunik kogemusi turul töötavatest tegevusmallidest ning annavad nõu võimalike takistuste ületamiseks.

2018. a jätkame **Aasia infokeskuse** kontseptsiooni arendamisega. Eesmärk on pakkuda tõhusamat tuge kaugematel turgudel, kus erinev ärikultuur ja -keskkond tekitab ettevõtjais ebakindlust ning kahtlusi võimalike takistustega toimetulekuks.

Lisaks teenuste arendamisele on eesmärgiks parem arusaam teenuste mõjust, milleks plaanime parendada ja süstematiseerida EASi teenuseid kasutanud ettevõtete järelteenindust. Teisisõnu küsime ettevõtte hinnangut teenusele pärast selle kasutamist ning poole aasta või aasta möödumisel teeme seda uuesti, saamaks aru tegelikust kasust.

Ekspordinõunikud

2018. a plaanime luua 1-2 uues sihtriigis EASi ekspordinõuniku esindatus ja täiendada suurema nõudlusega lähiriikide ekspordinõunike meeskondi, et veelgi paremini ja kiiremini teenindada ettevõtteid. Nii saavutame suurema geograafilise katvuse Eesti ettevõtjatele uutele ja huvipakkuvatele turgudele sisenemiseks. Praegu on EASi ekspordinõunikud esindatud 12 sihtriigis ja 3 regioonis (Lääne-Euroopa, Skandinaavia ja Aasia), lisaks tegutsevad erinevates riikides investeerimisnõustajad – kokku oleme kohapeal 15 riigis (vt. kaarti). Peamised teenused, mida ekspordinõunikud pakuvad on **ettevõtete päringutele vastamine/konsultatsioon** ja **ekspordipartneri otsing koos turuülevaatega**. Samuti aitavad ekspordinõunikud korraldada sektoripõhiseid sihtturuseminare ja ettevõtete kontaktreise.

Loomemajandus

EASi toetatavad **loomemajanduse arenduskeskused ja inkubaatorid** nõustavad loome-ettevõtteid nende arengus ning edendavad loomeeksporti. 2018. a üheks rõhuasetuseks on nende tugistruktuuride iseseisev jätkusuutikus, mille toetamiseks viime arenduskeskustes ja inkubaatorites läbi strateegia

diagnostika ning ärimudeli ja strateegia praktikumid. Ühtlasi jätkuvad 2018. a mitmed 2017. a kevadel toimunud loomemajandusalase teadlikkuse kasvatamise ning teadmiste ja oskuste arendamise projektikonkursside projektid.

Loomemajanduse valdkonnas valmib 2018. a. kolm olulist uuringut – 4-aastase intervalliga elluviidav Eesti loomemajanduse olukorra uuring ja kaardistus, teistkordselt toimuv disainikasutuse uuring ning esmakordselt aset leidev info- ja mäluasutuste külastajate ja mittekülastajate uuring. Samuti jätkub 2017. a alanud tootmisettevõtete ja disainijuhtide koostööle suunatud arenguprogramm Disainibuldooser ning valdkonnast ja Kultuuriministeeriumist tuleva sisendi põhjal loomemajanduse teadlikkuse ning teadmiste ja oskuste kasvatamisele suunatud eriprojektide (konverentsid, seminarid, kontaktüritused jm) elluviimine.

Maakondlikud arenduskeskused

Maakondades pakuvad EASi partnerina ettevõtjatele tuge kohalikele omavalitsustele haldusreformi käigus üle antud **maakondlikud arenduskeskused** (MAK). Eesmärgiks on, et need uuenenud organisatsioonid võtaks täielikult enda kanda ettevõtlike inimeste (sh noorte), alustavate ja piirkondlike ettevõtjate avaliku sektori poolse toetamise ja teenindamise alates 01.01.2019.

Seega on 2018. a fookuses EASi ja MAKide kliendirühmade jaotamine, tulevase kliendihaldusliku koostöö planeerimine ning vastutuspiiride täpsustamine. Nii EAS kui MAKid keskenduvad senisest täpsemalt enda sihtgrupile suunatud teenuste arendamisele. Sel eesmärgil on MAKide omategevuste eelarve osakaal MAKide kogueelarves suurem ning kasvab võimalus oma sihtgrupi huvidele täpsemalt vastata. Mitmed seni EASis olnud teemad (nt Ettevõtlusnädala turundus ja kommunikatsioon, mentorklubid) lähevad täielikult MAKide vastutusse juba 2018. a. Ülejäänud teenuste osas toimub muutus järgmise aasta algul.

Nõustamisteenuse pakkumine kogenud tegutsevale ettevõtjale laieneb 2017. a piloodi raamidest välja üle Eesti. Senine kogemus näitab, et tugeva ettevõtluskogemusega konsultantide kasutamine ehk nõuanded (endiselt) ettevõtjalt tegutsevale ettevõtjale on leidnud head vastukaja ning loonud tugevaid kliendisuhteid.

Rahvusvaheliste võrgustike arendamine

Kosmosevaldkonna tegevused on 2018. a eeskätt suunatud Eesti ettevõtete kaasamisele Euroopa Kosmoseagentuuri (ESA) projektidesse, aga ka Euroopa Liidu projektidesse Copernicus ja Galileo ning programmi Horizon 2020 Space. Eesti on olnud edukas ESAsse investeeritud raha koju tagasitoomises.

7. novembril 2017. a avati **ESA äriinkubaator** Eestis (ESA-BIC), mille eesmärgiks on kosmosetehnoloogiate siire maapealsesse majandusse läbi uute ettevõtete toetamise. Kosmosevaldkonnale suunatud tegevusi toetab 1. aprillil 2017. a käivitunud 3-aastane tugitegevuste projekt INNOSPACE, mille eesmärgiks on eeskätt ettevõtjate toetamine ja arendamine ESA projektides kaasalöömiseks, aga ka ESA-BICi edukas areng.

Lisaks ESAle on Eesti ette valmistamas liitumist teise olulise Euroopa teaduse ja tehnoloogia taristuga – **Euroopa Tuumauuringute keskusega CERN**, eesmärgiga tellimuste saamine Eesti ettevõtetele. 2018. a on kavas valida välja Eesti tööstusesindaja CERNi juures ning võimaldada talle osalemine CERNi asjakohastel koolitustel. Euroopa suurte teadustaristute hanked laiemalt on uus turg Eesti kõrgtehnoloogia ettevõtetele, mistõttu osaleb EAS veebruaris 2018. a ühisstendiga esimest korda toimuval üle-Euroopalisel üritusel Big Science Business Forum.

Jätkame Euroopa Liidu suurima teadusuuringuid ja innovatsiooni toetava raamprogrammiga **Horizon 2020**. 2018. a jätkub Horizon 2020 SME meetme võimaluste tutvustamine ettevõtjatele koostöös Eesti Teadusagentuuriga, kes on Horizon 2020 Eesti-poolne koordinaator.

Samuti on Eesti **EUREKA** koostöövõrgustiku liige. EAS pakub koostöövõrgustiku projektides osalevatele Eesti ettevõtetele tuge projektide koostamise etapis ja projektide kinnitamisel **EUREKA** sekretariaadis.

Muudele kliendigruppidele suunatud teenused

EASi teenuste portfellis on rida selliseid tegevusi, mis ei ole otseselt seotud fookuses olevate kasvu- ja võtmeklientide arendamisega. Nendest suurim on **Ajujaht**, millele 2017/2018 hooaeg on järjekorras üheteistkümnes. 2018. a toimub MAKide kliendigrupile suunatud **Alustava ettevõtja baaskoolitus**. Koolituse eesmärgiks on anda potentsiaalsetele ja alustavatele ettevõtjatele vajalikud baasteadmised ja oskused loomaks oma ettevõte ja alustamaks tegutsemist ettevõtluses.

E-Estonia Showroom on 2018. a läbimas muutumiskuuri ning valmistub ette suureks kolimiseks 2018. a lõpus, eesmärgiga kasvada külaliste võõrustamise võimekust. Kavas on suurendada kommunikatsiooni tihedust ja mõju ettevõtete kaasamisel ning ürituse korraldamisel, automatiseerida ja lihtsustada külastuste broneerimine, võõrustamine, infovahetuse ja andmete kogumine ning nende järelanalüüs. Fookus ettevõtete teenustele eeldab tihedamat koostööd ja suhtlust IKT sektoriga ja nende kaasamist valmivasse Virtuaal Reaalsuse Estonia projekti. Sügisel on planeeritud VR Estonia lahenduse lansseerimine.

Ettevõtlusvaldkonna toetused

Toetame ettevõtlusaktiivsuse kasvu ning ettevõtete arengut, sealhulgas tootearendust ja eksporditegevusi. 2018. a saab jätkuvalt taotleda **starditoetust**, mille abil soovime toetada arengupotentsiaaliga alustavaid ettevõtjaid. Uuenduslike ja kõrgema lisandväärtusega toodete, teenuste ja tehnoloogiate väljatöötamiseks jätkame **innovatsiooni- ja arendusosakute** toetuste pakkumist ettevõtjatele. Koostöös partneritega analüüsime saavutatud tulemusi osakute toetustes ja korrigeerime vastavalt vajadusele toetuste tingimusi. Toetuste maht jääb 2018. a stabiilseks, suuri muutusi võrreldes möödunud aastaga ei ole alust prognoosida.

Viime ellu varasemalt **ettevõtjate võrkudega liitumise programmist** toetust saanud projekte. Programmi toel saavad ettevõtted liituda elektri-, side ning vee- ja kanalisatsioonivõrkudega või parandada olemasolevaid ühendusi. Programmi tulemusena ootame toetust saanud ettevõtjatelt lisandväärtuse kasvu töötaja kohta või uute töökohtade loomist.

2018. a alguses on **innovatsiooni edendavate hangete** taotlusvooru tähtaeg, kokku viime aastas läbi kolm vooru. Toetusega toetame avaliku sektori eestvedaja rolli uuenduslike lahenduste kasutuselevõtul. Avaliku sektoriga koostööst saadud kogemused võimaldavad ettevõtjatel pakkuda edukaid uuenduslikke lahendusi ka eraturul. Toetuse mõju suurendab sihtgrupile suunatud tegevusi teadlikkuse tõstmiseks, millega soovime sihtgruppi inspireerida ja innustada. Üldiseks teadlikkuse tõstmiseks korraldame potentsiaalsete taotlejatega **üks-ühele kohtumisi** ning viime taotlejatele läbi **konsultatsioone** ja **lühikoolitusi**.

Koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga on 2018. a I poolel väljatöötamisel ja avamisel eksportööridele **messitoetus**, mis täiendab EASi ühisstendide, maakondlike arenduskeskuste ja klastrite pakutavaid võimalusi. IKT ja Work in Estonia programmide raames alustame 2018. a **IT spetsialistide välisriikidest värbamise toetusega**, mis julgustab ettevõtjaid rohkem välisriikidest IT spetsialiste värbama ning leevendab valdkonna spetsialistide nappust Eestis. Lisaks valmivad toetused **ettevõtjate tootearenduseks** ja **tööstuse digitaliseerimise ja automatiseerimisega** seotud kitsaskohtade leevendamisele suunatud **diagnostika** toetuse väljatöötamiseks.

Tehnoloogia arenduskeskuste (TAK) meetme raames jälgime kuue TAKi käekäiku ning toetame neid meetme eesmärkide suunas liikumisel. Käesoleva finantseerimisperioodi jooksul peavad TAKid saavutama sellise majandusliku võimekuse ja konkurentsivõime, et nad ei sõltuks enam meetme vahenditest. TAKid on Eesti ettevõtlusele suunatud rakendusuuringute oluline tugistruktuur, mis oleks nähtav ka rahvusvaheliselt. Oluliseks sündmuseks 2018. a on TAKide vahehindamine sügisel, kus ekspertpaneel annab hinnangu vahe-eesmärkide saavutamise, eesmärkide poole liikumise protsessi ja TAKide kompetentsitaseme kohta ning soovitused edaspidiseks.

Klastrite toetamise eesmärk on tõsta klastri partnerite rahvusvahelist konkurentsivõimet läbi ühiste turundus- ja arendustegevuste edendamise nutika spetsialiseerumise kasvualades. 2018. a peamine ülesanne on käimasolevate projektide edukas toimimine ning toetamine, et tagada projektide tulemuste saavutamine. Sügisel toimub toetust saanud klastritele paneeldiskussioon, mille käigus arutatakse seniseid saavutusi ning tehakse järeldusi järgmiste vajalike sammude kohta. Täiendavalt valmistame sügisel ette ja viime läbi klastrite arendamiseks ja toetamiseks III taotlusvooru.

Ettevõtete esindusorganisatsioonidele oleme korraldanud ettevõtete tootearenduse ja ekspordi kasvu toetavate teenuste arendamiseks 4 projektikonkurssi. Augustis avatud erialaliitude **ideekonkursi** eesmärk on leida uusi ideid ja algatusi toetavate tegevuste kohta ning partnerid erialaliitude ja ettevõtete esindusorganisatsioonide näol, kes neid ideid ellu viima hakkavad. Ideekonkurss on välja töötatud kahe ministeeriumi – Kultuuriministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga koostöös.

Loomemajanduse valdkonnas soovime toetuse andmisega ergutada ambitsioonikate ärimudelitega ettevõtete kasvu, tõsta ekspordivõimet ning arendada tooteid ja teenuseid. Jätkame **loomemajanduse eksporditoetuse** ja **koostööprojektide toetuse** rakendamisega, mille tulemusel suureneb ettevõtete lisandväärtus, sidusus teiste majandussektoritega ja ekspordisuutlikkus. Toetame üheksat **loomemajanduse arenduskeskust**, kelle ülesandeks on nõustada loomeettevõtteid nende arengus ning läbi pakutavate teenuste tõsta loomeettevõtjate konkurentsivõimet, jätkusuutlikkust ja ekspordivõimekust. 2018. a jooksul on planeeritud pakkuda oma teenuseid 390 ettevõttele. Lisaks arenduskeskustele toetame 5 **loomemajanduse inkubaatorit** (sealhulgas 3 ärikiirendit), kes pakuvad tuge

alustavatele ettevõtjatele läbi teenuste, mis loovad eeldused nende ettevõtjate kasvuks, jätkusuutlikkuseks ja rahvusvahelistumiseks. Aasta jooksul on planeeritud tegeleda umbes 50 inkubandiga. 2018. a viime läbi arenduskeskuste ja inkubaatorite vahehindamine. Loomemajanduse meetme tegevuste raames toetame ka 8 **loomemajanduse taristu arendamise** projekti, mille eesmärgiks on arendada uusi loomeettevõtluse arengut toetavaid taristuid või soetada loomeettevõtjate tootlikkust ja toodete lisandväärtust suurendavat tehnoloogiat. Mahukamate projektide valmimist ootame 2020. a, 5 väiksemamahulisemat projekti valmivad juba 2018. a lõpuks.

Rakendame **Regionaalsete kompetentsikeskuste** ja **Piirkondlike algatuste tööhõive ja ettevõtlikkuse edendamiseks (PATEE) 2017-2019** toetusmeetmeid kuni 1. septembrini 2018, mil menetluse ja meetmete arenduse võtab üle Riigi Tugiteenuste Keskus. Kuni septembrini on Regionaalsete kompetentsikeskuste toetuse suurimaks eesmärgiks tõhusa koostöö taotlusvooru projektide käivitus. Tõhusa koostöö projektide eesmärk on motiveerida ettevõtjaid ja kompetentsikeskusi koostööle, et seeläbi suurendada piirkondade konkurentsivõimet, teadmistemahukat ettevõtlust ning lahendada ettevõtjatele olulisi kitsaskohti toodete ja teenuste arendamisel. 2018. a I poolel viime läbi kompetentsikeskuste põhitaotlusvooru projektide (5 kompetentsikeskust) vahehindamise, et hinnata keskuste saavutatud tulemusi ning järgnevaid plaane. PATEE taotlusvoor maakondlikele arenduskeskustele on jooksvalt avatud kogu aasta vältel. Toetusega soovime ergutada majandus- ja ettevõtlusaktiivust, tööhõivet ja aidata kaasa noorte ettevõtlusteadlikkusele. 2018. a mais teeme vahekokkuvõtte 2017. a tugiprogrammide elluviimine tulemustest. Hindame, milliseid tulemusi on programmi rakendamine andnud piirkonna ettevõtluse ja noorte ettevõtlusteadlikkuse osas ning milliste tegevustega saavutame veelgi suurema mõju.

Ettevõtluse ja ekspordi valdkonna 2018. a tegevusmahtude prognoos (eurodes)

Meetmed		2018
Z4401010	Ettevõtte arenguprogramm	15 035 482
Z5103010	Ekspordi arendamise tegevused	3 481 211
Z5101010	Nõustamine maakondlikes arenduskeskustes	3 167 275
Z5104010	Ettevõtlusteadlikkus	3 071 460
714	Suurinvestori toetus	2 501 049
Z5103020	Eksportööride välisturul nõustamise ja välisinvesteeringute kaasamine	1 801 637
719	Ettevõtjate võrkudega liitumise programm	1 707 402
Z4206010	Start-up ettevõtluse hoogustamine	1 663 954
Z4205020	Innovatsiooni edendavate hangete toetus	1 801 637
Z5102010	Starditoetus	1 506 110
582	e-Estonia showroom	1 443 876
Z5303010	Loomemajanduse valdkondades tegutsevate ettevõtete ekspordivõime arendamine	937 690
Z4402020	Arendusosak	796 629
517.1	Maakondlike arenduskeskuste võrgustiku sihtfinantseerimine ja arendamine	622 500
722	Toote- ja tehnoloogia arendusprogramm	501 000
Z5306010	Loomemajandusalase teadlikkuse tõstmine	442 439
Z4401020	Tugiteenus- ja arenduskeskuste investeeringu toetus	402 010
520	Rahvusvahelised koostöövõrgud	396 433
Z4402010	Innovatsiooniosak	393 110
Z5306020	Loomemajandusalaste teadmiste ja oskuste arendamine	342 945
548B	Laevanduse toetusprogramm	280 865
Z5305010	Loomemajanduse sidumine teiste sektoritega (suurprojektid)	275 472
Z5401030	Regionaalsete kompetentsikeskuste arendamine - lisavoor	184 236
A76000010	Eesti-Norra koostööprogramm 2014-2021	681 378
	Muud väiksemahulised meetmed	552 658
	Ettevõtluse ja ekspordi valdkond kokku	43 990 457

Välisinvesteeringud ja tegevused välisturgudel

Eesmärk 4: Eesti investeerimiskeskkond on välisinvestoritele atraktiivne.

Välisinvesteeringute ja välisturgude tegevuste prioriteedid

EASi kaasabil tuuakse Eestisse kapitalimahukaid, kõrge lisandväärtusega välisinvesteeringuid. Sektorite üleselt on eelistatud investeeringud, mis rakendavad oma protsessides suures mahus uudseid tehnoloogiaid ja on suunatud kõrgele automatiseeritusele. Ettevõtete teenindamisel kohandub ühtne ja sujuv teenindusprotsess alates välisesindajatest kuni lõpetades regionaalsete investorkonsultantideni. Välisinvesteeringute kaasamisel mängib EAS suurt rolli vajalike osapoolte ühendamisel ja võimalike tõrgete kõrvaldamisel. Turult saadava tagasiside alusel anname olulist sisendit seadusloomesse Eesti investeerimiskeskkonna konkurentsivõime parandamise kohta. Välisinvesteeringute kaasamisel mängivad olulist rolli e-residentsuse programmi raames liituvad ettevõtjad ja Work in Estonia programmi kaudu saabuvad välistöötajad. Mõlemad valdkonnad annavad Eestile investeeringute kaasamisel juurde konkurentsieeliseid.

Eelarve

Välisinvesteeringute ja -turgude tegevuste valdkonna **eelarve** (vt Joonis 5., detailsem jaotus on toodud peatüki lõpus) on 2018. a 8,3 miljonit eurot, mis moodustub ainult rakendustegevustest. Joonis 6. annab ülevaate valdkonna eelarve jagunemise kohta eesmärkide lõikes.

Joonis 5. Välisinvesteeringute ja välisturgude tegevuste valdkonna tegevuste eelarved 2014-2017 ning 2018. a prognoos (eurodes)

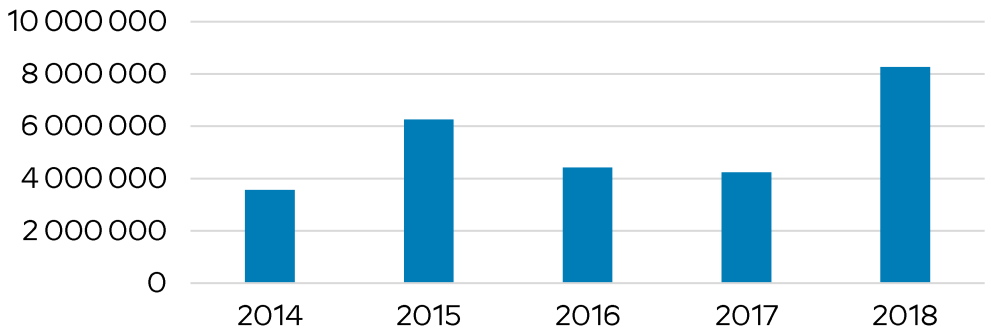

Joonis 6. Välisinvesteeringute ja välisturgude tegevuste valdkonna eelarve jagunemine eesmärkide lõikes (miljonites eurodes)

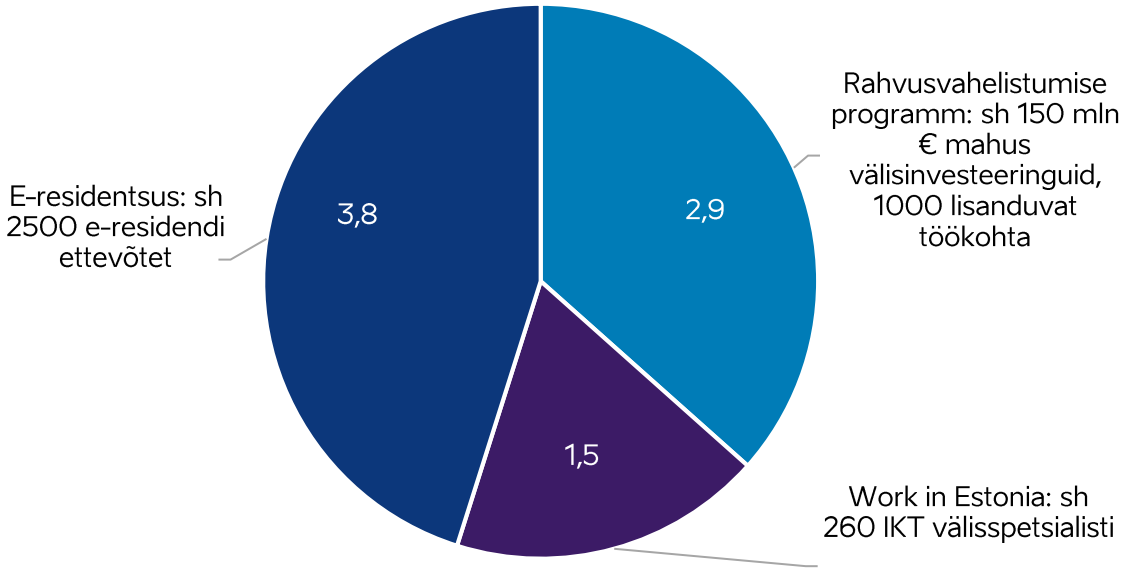

Tegevused

Välisinvesteeringute kaasamine

2018. a on väljakutseks senise hea teenindusprotsessi kõrval uute klientide leidmine. Selleks oleme automatiseerinud teenindusprotsessi nii, et suhtluseks jääks müügivõrgule maksimaalselt aega. Ettevõtetele tehtavate väärtuspakkumiste eesmärgiks on esile tuua Eesti tugevusi ning äratada tähelepanu. Välisinvestorite visiitide arv Eestisse saab olema peamiseks indikaatoriks tulemusliku töö tegemisel. 2018. a on kavas kohtuda Eestis üle 100 potentsiaalse välisinvestoriga, mis on üle kahe korra enam kui möödunud aastal.

Suurte korporatsioonidega suhtlemisel ja huvi äratamisel on olulisel kohal võimalikult kõrgel tasemel ärivisiidid. Välisinvesteeringute keskusel on kavas 2018. a organiseerida vähemalt 10 VIP visiiti eesmärgiga meelitada uusi suuremaid ettevõtteid oma tegevust Eestis alustama. Lisaks välisvisiitidele kasutame võimalust Eesti riigi esindajate poolt külla kutsuda ettevõtete kõrgetasemeliste esindajate võõrustamist.

Investeeringute kaasamisel tuleb silmas pidada Tallinna regiooni tihedat konkurentsi tööjõu kaasamise vallas, mis tähendab, et tööjõumahukate investeeringute puhul tuleb järjest enam arvestada võimalusega meelitada IKT sektorisse tööjõudu välisturgudelt. Tallinna regioonis uute teenuskeskuste loomine võib olla problemaatiline just tööjõu puuduse tõttu. Kavatseme enam tegeleda võimalusega ametikoolides korraldada ümberõpet, mille tulemusena oleks välisinvestoritel kergem lahendada tööjõu puuduse probleemi.

Olulisim indikaator investeeringute jätkusuutlikkusest on Eestis eksisteerivate välisettevõtete soov teha siin täiendavaid investeeringuid. Nende huvi ja kindlustunde säilimiseks juurutame süsteemse kliendiportfelli halduse, mille eesmärgiks on tagada jätkuinvesteeringute tegemine Eestisse.

E-residentsuse projekti väljakutsed on ajas muutunud suuremaks, liikudes e-residentide arvult e-residentide poolt loodavate ettevõtete arvule. 2020. a on e-residentsuse programmile seatud eesmärgiks tuua Eestisse üle 20 000 e-residentide poolt loodud ettevõtte, millest 2018. a eesmärgiks on 2500 ettevõtet.

Saanud kinnitust erasektori huvi osas ja teinud algust ettevalmistavate töödega 2017. a, alustab Work in Estonia projekt 2018. a uue tegevuskava elluviimist, mille tegevusteks on suurendatud oluliselt eelarvet. Projekti eesmärgiks on 2020. a tuua Eestisse vähemalt 2000 välistöötajat IKT sektorisse. Programmi eesmärgi teostumisel on Eesti tööjõuturul valdava IKT sektori tööjõupuuduse leevendumise korral võimalik kaasata ka uusi IKT sektori investeeringuid.

2018. a käivitame **Välisvärbamistoetuse**, millega hüvitatakse ettevõtjale välismaalt värbamise kulud ja aasta lõpuks on eesmärk osaku toel värvata 260 IKT spetsialisti välismaalt. Selleks, et kasvaks ettevõtjate portfell, kes on valmis välisspetsialiste palkama, arendatakse ettevõtjate kliendibaasi ning 2018. a lõpuks on seatud eesmärgiks koguda andmebaasi 100 ettevõtet.

Välisesindused

Välisesindajate kompetentsuse kasvatamiseks on loodud väärtuspakkumise keskkond, mis võimaldab uute kontaktide korral esmase huvi tuvastamine teha välisesindajal ilma Tallinna kontoriga kontakteerumata. Muutuse tulemuseks on suurem autonoomsus sihtriigis ja võimalus igal välisesindusel oma eesmärgi saavutamist mõjutada.

Toetused

Suurinvestori toetuse eesmärgiks on ergutada uute suuremahuliste investeeringute tegemist töötleva tööstuse sektorisse. Toetusega soovime julgustada nii Eestis juba tegutsevaid ettevõtteid kui ka meelitada Eestisse edukaid välisettevõtjaid, kelle kontserni käive on vähemalt 100 miljonit eurot. Taotlusi saab esitada jooksvalt.

Tugiteenus- ja arenduskeskuste investeeringu toetus aitab samuti kaasa teenuste valdkonna investeeringute toomiseks Eestisse. Lisaks atraktiivsele ärikeskkonna pakkumisele on oluline toetada otseselt ettevõtja investeeringuid tegevuse laiendamisel Eestisse.

Välisinvesteeringute ja välisturgude tegevuste valdkonna riiklikule tellimusele vastav 2018. a tegevusmahtude prognoos riigi eelarvest (eurodes)

Meetmed		2018
583	E-residentsus	3 811 290
713	Work in Estonia	1 520 652
528	Rahvusvahelistumise programm	2 942 280
	Välisinvesteeringute ja välisturgude tegevuste valdkond kokku	8 274 222

EESTI KUI ATRAKTIIVNE TURISMISIHTKOHT

Turismivaldkonna prioriteedid

Tegevuste eesmärgiks on suurendada turismiteenuste eksporti ja turismiettevõtete lisandväärtuse kasvu nii välisturistide ööbimiste arvu kui ka Eestis tarbitud teenuste mahu kasvatamise kaudu, milleks teeme järgnevat:

- soodustame esmakülastusi kaug- ja korduvkülastusi lähiturgudelt;
- laiendame kliendibaasi eri vanuses ning nõudlikumate ja maksejõulisemate reisijatega;
- suurendame külastusi väljaspool kõrghooaega (juuni-august);
- pikendame külastuste kestust;
- suurendame Eesti regioonide külastatavust ja turismiteenuste tarbimist.

Turundustegevuste fookuses on Eesti 100 koostööprojekt ja tootearenduse valdkonnas turismiettevõtjate arengu- ja ärimudelite koolitusprogrammi tegevuste elluviimine.

Eelarve

Turismivaldkonna tegevuste **eelarve** (vt Joonis 7., detailsem jaotus peatüki lõpus) on 2018. a 10,4 miljonit eurot, millest omategevuste eelarve on 6,5 miljonit ja finantseerimiseelarve 3,9 miljonit eurot.

Joonis 7. Turismivaldkonna tegevuste finantseerimis- (FIN) ja rakendustegevuste (RT) eelarved 2014-2017 ning 2018. a prognoos (eurodes)

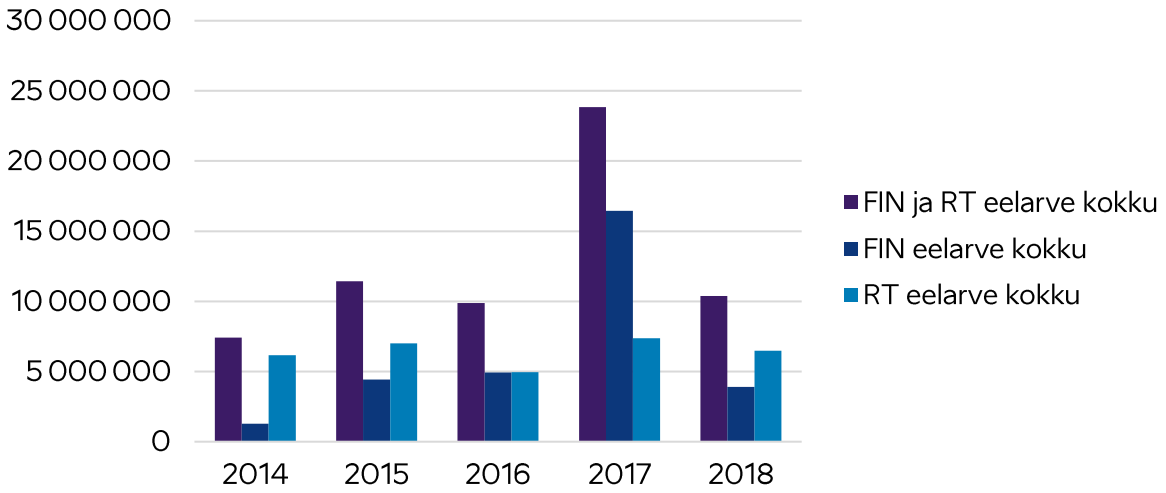

Tegevused

Tabelis 5 on välja toodud sihtturgude turundustegevuste eesmärgid 2018. a.

Tabel 5. Turismivaldkonna eesmärgid

		Ööbimiste eesmärgid (tuh.)			
Sihtturg	Eelarve (eurodes)	Ööbimised 2016	Prognoos 2017	Prognoos 2018	Muutus 2018/2017
Eesti	82 000	2214	2 340	2 440	4,3%
Soome	138 000	1767	1 700	1 680	-1,2%
Venemaa	138 500	413	480	530	10,4%
Läti	42 000	219	250	270	8%
Rootsi	140 000	152	147	150	2%
Norra	105 000	90	80	81	1,3%
Saksamaa	192 800	270	270	278	3%
Suurbritannia	107 500	107	123	136	10,6%
USA	64 500	93	82	78	-4,9%
Hiina	118 000	25	31	37	19,4%
Jaapan	101 200	39	41,6	43,4	4,3%
Muud riigid/ Sihtturgude ülesed tegevused	1 318 000	840	930	1000	7,5%
Kõik sihtturud kokku	3 910 000	6228	6 474,6	6723,4	4%

Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamine

Äriturunduse valdkond seisneb kontaktide loomises Eesti turismiettevõtjate ja sihtturgude turismiettevõtjate vahel. Loome Eesti turismisektori ekspordikasvuks tulemuslikud kontaktüritused olulistel välisturgudel ja Eestis.

Äriturism

Koostöös Eesti Konverentsibürooga korraldame 2018. a Eesti **konverentsivõimaluste** üldise tutvustamise äriturismimessil IBTM World Barcelonas ning töötoad Brüsselis, Pariisis ja Münchenis, millest võtavad osa Eesti ettevõtted. Eesti konverentsiturismi võimalusi tutvustame Euroopa konverentsi- ja *incentive*-reiside korraldajatele ka Eestis toimuvate tootetutvustusreiside raames. Lisaks tutvustame Eesti konverentsi- ja *incentive*-võimalusi teiste Euroopa korraldajate kontaktüritustel.

Puhkuse turism

Koostöös Eesti sihtkohtade ja regioonidega korraldame Eesti **puhkuse võimalusi** tutvustavad töötoad Peterburis Eesti ettevõtetega. Venemaa suurlinnade töötubades tutvustame reisikorraldajatele ja -agentidele linnapuhkuse võimalusi, ühtlasi võtavad sellest osa Eesti ettevõtted. Rootsis, Saksamaal, Suurbritannias, Hiinas ja Jaapanis korraldame otsekohtumised Eesti turismi teenusepakkujate ja reisikorraldajate ning -agentide ja sihtkoha ettevõtjate vahel.

2018. a oleme esindatud järgmistel **messidel**: Soomes MATKA ja Mardilaat, Saksamaal ITB, Rootsis Möten Events, Hiinas ITB China, Jaapanis Tourism EXPO JATA, Kanku Travel Festival, Kanku Travel Festival European special.

Teeme koostööd nii *online*-reisibüroodega kui ka rahvusvaheliselt mõjukate ja tuhandete liikmetega erialaliitudega nagu ECTAA, ANTOR, ASTA, JATA, kelle kaudu saame suurendada Eesti turismitooteid müüvate välismaiste reisikorraldajate arvu.

Eesti tootepakkumiste suurendamiseks välismaiste reisikorraldajate kataloogides korraldame Eesti puhkusevõimalusi tutvustavad tootetutvustusreisid ca 300 reisiagendile linna-, kultuuri- ja looduspuhkus teemal.

Piiri taga jätkavad tööd Saksamaad, Rootsit ja Norrat, Venemaad, Jaapanit ning Hiinat katvad **välisesindajad**, kelle ülesannete hulka kuuluvad suhtlus sihtkoha reisikorraldajate ja -agentidega, *Sales Call*'del käimine, *Lunch&Learn*'de ja kliendiürituste organiseerimine ning osalemine teiste kohalike organisatsioonide korraldatud kontaktüritustel. Turismistatistika näitab Eesti kui odava sihtriigi maine selget vähenemist suurima sihtturu Soome reisijate seas. Kompenseerimise ruum asub peale uute huvitavate pereatraktsioonide ka äriturismis, kuivõrd 2017. a läbi viidud uuring näitab Eesti kui töö- ja motivatsioonireiside sihtkohana veel vähest kasutamist Soome organisatsioonide seas.

Turgudest on jätkuvalt fookuses **Aasia turistide** kiire kasvuga tegelemine. Suurenemas on nende hiinlaste arv, kes teevad välisreise. Teiste seas avab ka Finnair üha uusi liine, et saada osa kasvust. Euroopa Turismikomisjon on tunnistanud 2018. a Hiina-aastaks, pühendades ressursi Euroopa ühistele turundustegevustele Hiina turul (nn *China Ready* programm). Turismiarenduskeskus teeb turunduskoostööd teiste Balti riikidega, tutvustades üksteist eri üritustel. Informeerime sihtkohti ja ettevõtjaid Aasia turu teemadel ning tegeleme Aasia turul oluliste teemadega, nt võimalik sobilike maksevõimaluste sisseviimine meie ettevõtjate juures (Alipay, Unipay) jm.

Samuti tegeleme vastastikuse **teematurundusega** EASi kui organisatsiooni sees. *Visit Estonia* saab juhtida tähelepanu e-teenustele, *E-showroom* saab väliskülalistele tutvustada turismi jne. Samuti teeme koostööd välisinvesteeringute keskusega võimalike hotelliinvesteeringute nõustamise alal jms.

Lõpptarbijale suunatud tegevused

2018. a teeme lõpptarbijale suunatud tegevustes tihedat koostööd **EV100 programmiga**, seda enamasti seoses Eesti nähtavusega EV100 välisprogrammi üritustel ja välisturgudele suunatud kampaaniatega. Sünnipäeva-aasta põhisõnum on järgmine: kogu aasta kestab üle Eesti huvitav kultuuriprogramm, mida tehakse eestlastele, kuid mis pakub huvi ka välismaalastele. See haakub meie eesmärgiga suurendada külastuste hulka Eesti eri piirkondades ja väljaspool kõrghooaega. Turundatavatest teemadest on lisaks kultuuri- ja spordisündmustele olulised looduspuhkus, Eesti toit, golf ja mereturism.

2018. a puhkuseturismi teemafookused

	Soome	Venemaa	Saksamaa	Läti	Rootsi	Norra	Suurbritannia
Kasv 1	Perepuhkus	Eesti toit ja linnapuhkus	Tegevus looduses	Perepuhkus	Eesti toit ja linnapuhkus	Eesti toit ja linnapuhkus	Tegevus looduses
Kasv 2	Sündmused	Perepuhkus	Eesti toit ja linna-puhkus	Sündmused	Spaa- ja heaolupuhkus	Spaa- ja heaolu-puhkus	Eesti toit ja linnapuhkus
Hoia	Spaa- ja heaolu-puhkus	Spaa- ja heaolupuhkus	Ajalugu	Spaa- ja heaolupuhkus			Ajalugu
Nišš	Mereturism		Loodusvaatlus		Mereturism ja golf		Loodusvaatlus

Turundame kultuuriprogrammi ja Eestit tervikuna eesti kultuuri sündmustel piiri taga (kohapealne väljapaistvus, publikule lisainfo, meelelahutuslik sõnamäng sündmuste toimumispaikades jm). Ühe oma põhitegevustest, **pressireisid**, modifitseerime traditsioonilisemate maailma tippväljaannete ajakirjanike võõrustamise kõrval suure jälgijaskonnaga *influencer´*ite visiitideks, korraldades neile spetsiaalselt kokku pandud elamusreise Eestisse. Sel puhul on külastuse kasu kahesuunaline: *influencer* toodab oma reisielamusest (teksti-, foto- ja video) sisu ning jagab seda oma jälgijaskonnaga, tekitades seega huvi Eesti kui reisisihtkoha vastu ning meie omakorda jäädvustame erilise Eesti moodi elamuse (#EstonianWay) videona ning levitame meie poolt valitud sotsiaalmeedia ja digiturunduskanalites, suunates videot näinud inimese kampaanialehele tutvuma kaunite Eesti turismiobjektidega.

Sünnipäeva-aasta koostööd teeme kindlasti ka teiste partneritega – transpordiettevõtted, erialaliidud jt. Üks märgilisematest projektidest on **Eesti väravate** valmimine – ühtse kujundusega tere-tulemast-sõnum bussi-, rongi- ja lennujaamades, piiripunktides ja sadamas.

Lisaks paneme rõhku **uute avatavate lennuliinide** turundamisele, sest selle kasulikkus Eestile on end turismistatistikas otseselt tõestanud, nt alates 2017. a kevadest järjepidevalt kasvanud briti turistide näol pärast uue lennuliini avamist.

Jätkame lõpptarbijaturunduses suunda, kus kampaaniate ***online*-loovlahendused** on võtetelt mitmekesised, jäävad toimima pikaks ajaks ning on paljudel juhtudel turgudeülesed. *Online*,-tegevuste kogumaht on 1,35 miljonit eurot, mis moodustab kolmandiku kogu reisisihi tuntuse suurendamis eelarvest. Turgudeüleste kampaaniatega alustasime paar aastat tagasi ja need on end seni hästi õigustanud. Killustamata eri tegevusi ning nende levikut ja turundamist oleme saanud väga suurt tähelepanu välismeedias (nt koostöös Kerli Kõivuga tehtud looduskampaania 40 miljoni jälgijaga üle maailma, Stressbusteri looduskampaanias tähelepanu Hiina turundusprofessionaalidelt kuni Norra suure jälgijaskonnaga uudisteportaalini).

Turismiuuringud

Tellime turismisektori majandusliku **mõju analüüsi**, millest lähtume hilisemal panustamisel turismi riikliku arengukava koostamisse. Jätkame turundustegevuste mõju hindamisega ning tutvustame tulemusi ettevõtjatele ja partneritele.

Spetsiifilisematest uuringutest on olulisemad reisikorraldajate uuringud meie kolmel põhilisel sihtturul Rootsis, Norras ja Saksamaal. Samuti valmib konverentsikorraldajate ja -delegaatide küsitlus, mille andmeid oleme kogunud ligikaudu aasta jooksul.

Turismitoodete arenduse juhtimine

Rakendame 2018. a kahte uut tootearenduse programmi, andes ettevõtetele tööriistad oma ärimudelit uuendada ja teenust arendada. Investeeringutoetustena rahastasime 2017. a suuri pereturismi objekte, mis tõmbaksid kaasa toetava (turismi)ettevõtluse arengut. Tulevatel aastatel investeerime turismiettevõtete turundus- ja müügilahendustesse, mis seisnevad oskusteabes ja selle parimas kasutamises ning on lahendusena iga ettevõtte jaoks unikaalsed. Tendents, et Eesti hinnaeelis üha väheneb, reisid lühenevad ja majutuses mängib üha suuremat rolli AirBnB, annab kogu sektorile signaali tegevust muutuvate oludega kohandada.

Ärimudeli programm on mitmeetapiline, alates koolitusest ja mentorlusest ning lõppedes toetusega. Väikesed ja keskmised ettevõtted töötavad välja uued võimalused, kuidas tulu teenida või kulusid kokku hoida. Turismiettevõtete arenguprogramm on mahukas veebipõhine keskkond, mis pakub ettevõtetele sõltumata tegutsemiskohast ja pakutavast teenusest diagnoosida oma ettevõtte seisu eri juhtimisvaldkondades ning nende arendamiseks soovitusi saada. Muuhulgas plaanime korraldada teenusedisaini koolitusi. Nende tegevuste oodatav tulemus on töömahuka sektori teenuste pakkumine konkurentsivõimelise hinnaga tasemes kaotamata, samuti kallima kliendisegmendi osakaalu suurendamine.

Jätkuvalt on oluline **säästva turismi arendamine** ja **kvaliteedimärgiste propageerimine** selles valdkonnas. Maikuusse plaanime suursündmust – rahvusvahelise keskkonnamärgise Green Key aastakonverentsi Eestis. Lisaks kavatseme laiendada Rohelise Võtme omistamist lisaks majutusettevõtete ka atraktsioonidele. Samuti jätkame ökoturismi märgise EHE arendamist.

Märgiline tegevus on kogu sektorile nii tipptasemel värskete trendide infot kui ka kohtumisvõimalust pakkuva **rahvusvahelise turismi aastakonverentsi** korraldus.

Turismiinfo juhtimine

Visitestonia.com sisuloomes jätkame turupõhise hooaja-dünaamilise info esitamist. Eesmärgiks on jätkuvalt suurendada *Visit Estonia* sõprade hulka sotsiaalmeediakanalites ja kasvatada uudiskirja saajate andmebaasi. Selleks mõtleme koostöös turunduspartneritega välja atraktiivset, jagatavat sisu, näiteks selfitõstukid kultuuri- ja spordisündmustel jms.

Visitestonia.com portaali halduses ja arenduses ootab ees uus hange. Portaal on võrreldes mõne aasta taguse ajaga uuendatud visuaalselt ja struktuuriliselt kaasaegsete võimaluste ja põhjamaise esteetikaga turismiportaaliks. Suuri arendusi tuleval aastal plaanis pole, toimuvad ettevõtte arenguprogrammi edasiarendused, teeme uuendusi lähtuvalt kasutajakogemuse testidest, automatiseerime ja lihtsustame info haldamist. Järjest enam paneme rõhku piltide ja videote esitamisele kõige kaasaegsemate võimalustega (nt *cinemagraph*'d).

Plaanime kampaanialehe lahendust regioonidele nii, et regioonide kampaaniad toimuksid visitestonia.com lehel, pakkudes suuremat nähtavust piirkondadele ja lisaväärtust visitestonia.com info tarbijatele.

Turismivaldkonna toetused

Turismivaldkonna toetuste eesmärgiks on saavutada reisimotivatsiooni tõusu külastusobjektide ja -võimaluste mitmekesistamise, toodete ja teenuste väljaarendamise ning ürituste toetamise kaudu. Soovime, et Eesti turismiatraktsioonid ja siin toimuvad sündmused on rahvusvaheliselt huvipakkuvad. Toetuste abil saavad tegevusi ellu viia nii erasektori ettevõtjad kui ka avaliku ja kolmanda sektori esindajad.

Tootearenduse valdkonnas soovime aidata kaasa **uute ärimudelite loomisele turismisektoris**, mille tulemusel paranevad turismiettevõtte majandustulemused ja kasvab investeerimisvõimekus. Taotlemine on avatud alates 1. novembrist 2017. a. Toetuse saamise üheks eelduseks on ettevõtte osalus turismiettevõtete ärimudelite arendamise koolitusel. Esimesed koolitused toimusid 2017. a sügisel, järgmised koolitused on kavandatud 2018. a II ja 2019. a I pooles.

Rahvusvahelise pereturismi atraktsiooni toetamise taotlusvoorus otsustasime 2017. a toetada seitsme eeltaotluse rahastamist kogusummas 14,9 miljonit eurot. Hiljemalt 2018. a märtsis peavad kõik rahastatud projektid esitama oma põhitaotlused ning alustatakse projektide elluviimist. Põhitaotluste rahastamisotsused teeme 2018. a suvel.

Oktoobris 2017. a avasime 2 miljoni euro mahus **väikesadamate võrgustiku arendamise** taotlusvooru, mille taotluste esitamise tähtaeg on 15. jaanuar 2018. a. Taotlusvooru otsused teeme märtsis ning soovime toetada vähemalt 10 väikesadama arendamist.

Samuti jätkame rahvusvahelisel tasemel korraldavate sündmuste toetamist. Avasime 2017. a novembris **rahvusvaheliste kultuuri-ja spordiürituste taotlusvooru** kogumahus 400 000 eurot. Ootame taotlusi hiljemalt 12. jaanuariks 2018. a. Rahastamisotsused teeme märtsis, saame toetada vähemalt kolme spordi ja kolme kultuurisündmust. **Rahvusvaheliste konverentsitaotluste** taotlemine on jooksev, 2018. a on eelarve 300 000 eurot. **Rahvusvaheliste suursündmuste toetuse** osas jätkub 2018. a varasemalt rahastatud projektide elluviimine ning aasta lõpus alustame järgmise taotlusvooru ettevalmistamisega.

Turismivaldkonna tegevuste 2017. a eelarved ja 2018. a tegevusmahtude prognoos (eurodes)

Meetmed		2018
Z5105010	Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamine	3 862 355
Z5108020	Väikesadamate võrgustiku väljaarendamise toetamine	2 232 465
Z5107010	Turismiettevõtete ärimudelite rakendamise toetamine	408 910
707	Strateegilise partnerluse programm	924 451
Z5106010	Turismitoodete arenduse juhtimine	404 588
Z5105050	Rahvusvaheliste sündmuste ja konverentside toetamine - kultuuri ja spordisündmused	427 407
Z5105020	Turismiinfosüsteemi arendamine	403 670
Z5105040	Rahvusvaheliste sündmuste ja konverentside toetamine - konverentsid	418 175
565	Turismiinfokeskuste finantseerimine	284 000
Z5107020	Turismiettevõtete ärimudelite arendamine	183 844
554	Eesti turunduskontseptsioon	238 471
526	Turismi tootearendus ja koostöövõrgustike arendustegevused	105 732
706	Turismiinfosüsteemi arendamine	126 900
525	TIS jaotuskanalite arendamine	93 112
562	Turismi regionaalse koostöö edendamise programm	96 000
563	Eesti Konverentsibüroo	51 129
521	Turismi rahvusvahelised organisatsioonid ja koostööprojektid	30 000
526A	Turismi tootearendus ja koostöövõrgustike arendustegevused (sihtotstarbelised tulud)	25 482
703	Statistikatöö "Väliskülastajad Eestis" sihtfinantseerimine	25 000
701	Konverentsikeskuse programm	12 778
Z5108010	Rahvusvahelise pereturismi atraktsiooni toetamine	21 120
Z5105030	Rahvusvaheliste suursündmuste toetamine	5 860
571	Turismivaldkonna SF mitteabikõlblikud tegevused	3 000
	Muud väiksemahulised meetmed	0
	Turismivaldkond kokku	10 384 448

EESTI ON HEA PAIK ELAMISEKS

Regionaalarengu valdkonna prioriteedid

Meie eesmärgiks regionaalvaldkonnas on luua parem ettevõtlus-, külastus- ja elukeskkond, mis elavdab piirkonna majandust. Soovime olla piirkonna arendajatele partneriks ning toetada mõjusaid projekte ja algatusi kohalikul tasandil.

Regionaalvaldkonna meetmetele seame eesmärke ja viime tegevusi ellu kuni 31. augustini 2018. a, alates 1. septembrist anname nende rakendamise üle Riigi Tugiteenuste Keskusele, kuhu liiguvad EASist Maaeluministeeriumi ja Rahandusministeeriumi valitsemisala skeemid, sh piiriülesed programmid. Muudatuse edukas ja sujuv elluviimine on kujunenud valdkonna prioriteediks, sest peame oluliseks tagada meie toetuse saajatele jätkuvalt kliendisõbralik ning efektiivne menetluskogemus.

Eelarve

Regionaalarengu valdkonna tegevuste **eelarve** (vt Joonis 8., detailsem jaotus on toodud peatüki lõpus) 2018. a on 63,0 miljonit eurot, millest rakendustegevuste eelarve on 0,8 miljonit eurot ja finantseerimiseelarve 62,2 miljonit eurot. Joonis 9. annab ülevaate valdkonna eelarve jagunemise kohta eesmärkide lõikes.

Joonis 8. Regionaalarengu valdkonna tegevuste finantseerimis- (FIN) ja rakendustegevuste (RT) eelarved 2014-2017 ning 2018. a prognoos (eurodes)

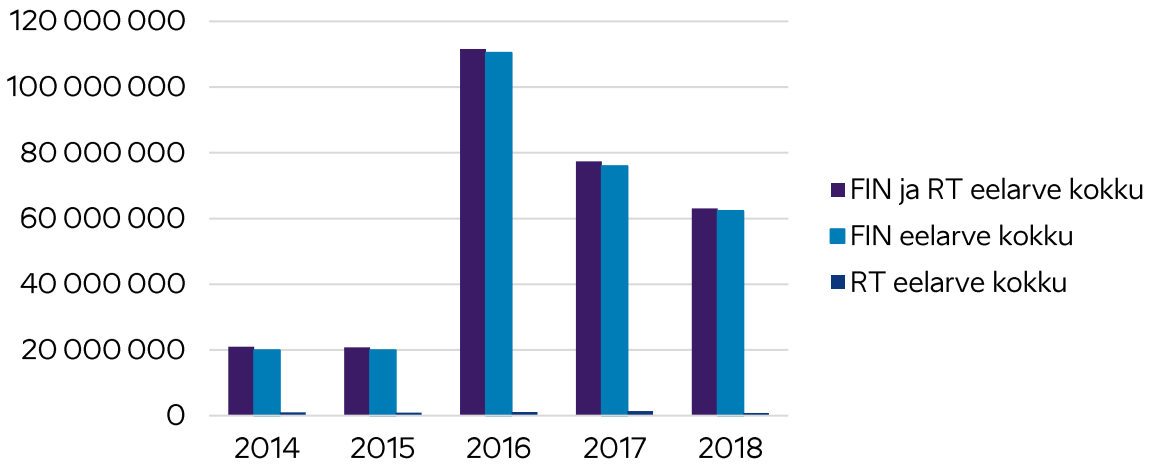

Joonis 9. Regionaalarengu valdkonna eelarve jagunemine eesmärkide lõikes (miljonites eurodes)

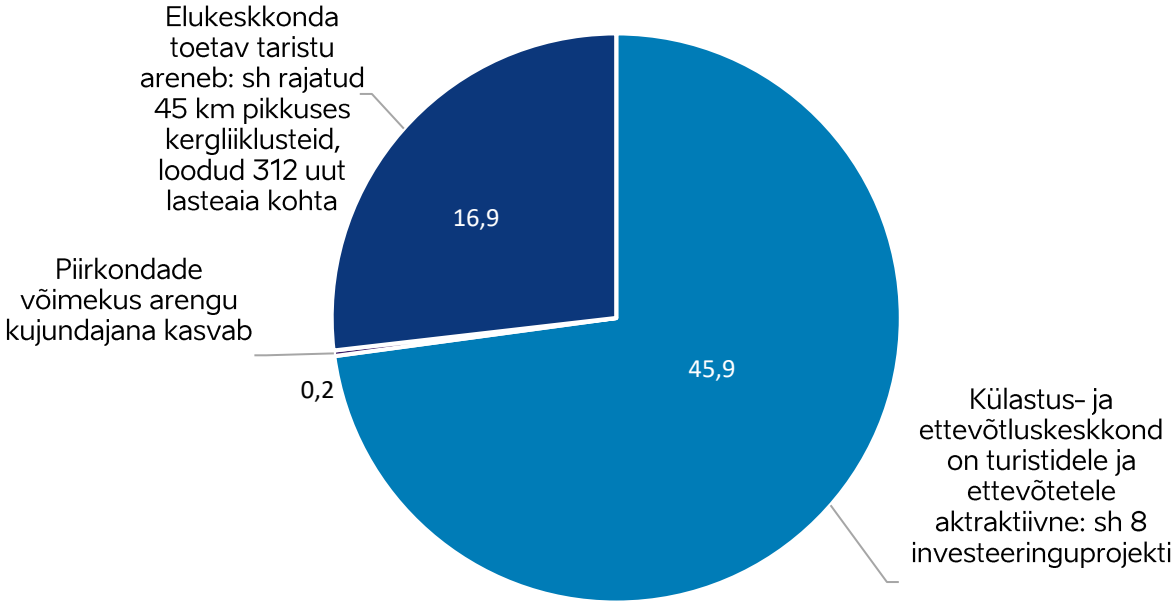

Tegevused

Arendame ettevõtlus- ja külastuskeskkonda

Ettevõtlus- ja külastuskeskkonna arendamise kaudu soovime kasvatada majandusaktiivsust, sealhulgas tööhõivet ja ettevõtlusaktiivsust väljaspool Tallinna ja Tartu linnapiirkondi. **Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise investeeringute** (PKT) toetus aitab tagada piirkondade majanduslikku jätkusuutlikkus, luua uusi töökohti ja kasvatada piirkondade panust kogu Eesti lisandväärtusesse. Arendades sihtkoha eripära rõhutavaid turismiatraktsioone, ettevõtluse avalikku tugitaristut, inkubatsiooni- ja tootearendusvõimalusi, kaasajastades linnasüdameid ning parandades keskuste ja tagamaa vahelisi ühendusi (sh ühistransport ning jalg- ja jalgrattateed) aitame luua piirkonnale ettevõtlussõbralikku kuvandit ning anda ettevõtetele lisaargumendi piirkonda asumise või jäämise otsuse tegemisel. Suuremahulistest PKT turismivaldkonna projektidest oleme rahastanud näiteks Narva Muuseumi piirikindluse avastuskeskuse rajamist, Haapsalu piiskoplinnuse arendamist tegevusmuuseum-külastuskeskuseks ja Valgehobusemäe Suusa- ja Puhkekeskuse II etapi arendamist. Tööstus- ja ettevõtlusalade arendamise valdkonnas rajatakse toetuse abil näiteks Loode-Pärnu tööstusala II etapi tänavavõrk ja Kiviõli Ettevõtlusala (25 ha) taristu. 2018. a teeme PKT meetmes teise taotlusvooru otsused Põlva, Pärnu, Võru, Hiiu, Rapla, Saare, Lääne-Viru, Viljandi, Järva, Valga, Tartu ja Lääne maakondadele kogumahus 51,36 miljonit eurot.

Arendame elukeskkonna valdkonda

Elukeskkonna tegevustega soovime panustada linna- ja maapiirkondade elanikkonna ja keskkonna füüsilisse, majanduslikku ja sotsiaalsesse taaselavdamisse.

Linnaliste piirkondade jätkusuutliku arengu ja Ida-Virumaa linnapiirkondade jätkusuutliku arengu meetmetes jätkame 2018. a projektide elluviimist ja taotluste menetlust. Kahe meetme rahastusotsuste

maht on umbes 7 miljonit eurot. 2018. a lõpuks peavad olema esitatud kõik tegevuskava põhinimekirjas olevad taotlused.

Jätkame piirkondlike eripärade säilimisele suunatud **Väikesaarte programmi**, **Peipsiveere arenguprogrammi** ning **Setomaa arenguprogrammiga** koos alamprogrammiga „**Noored Setomaale**“. Haldusreformist tulenevalt on oodata muudatusi programminõukogu töö korraldamises ning programmide sihtpiirkondades.

Kergliiklusteede toetusskeemis jätkame käivitunud projektide elluviimist ning taotluste menetlemist. Kokku valmib toetusskeemist augusti lõpuni umbes 7,5 km kergliiklusteid.

Regionaalsete investeeringutoetuste programmis on 2018. a kevadel uus taotlusvoor mahus ca 3,4 miljonit eurot. Täiendame koostöös Rahandusministeeriumiga programmi tingimusi ning maavalitsuste kaotamisest tulenevalt muutub projektide hindamine.

Haldusreformist tulenevalt teeme koostöös Rahandusministeeriumiga muudatusi ka **Hajaasustuse programmis**. Reformi järgselt osaleb 2018. a programmis 67 kohalikku omavalitsust.

Täiendavalt panustame **kohaliku ja regionaalse arendusvõimekuse** kasvatamisse koolitus- ja nõustamistegevuste ning toetuste abil. 2018. a jätkub arendustöötajate arenguprogramm III koolitusgrupiga ning algab uutele kohalike omavalitsusüksuste juhtidele mõeldud arengu- ja mentorprogramm, mille rõhk on mentorlusel ning uue suurema omavalitsuse juhtimisel. Lisaks viime 2018. a ellu omavalitsusüksuste ühinemisega seotud uuringute ja analüüside taotlusvoorude projekte ning kavandame uut piirkondade arengu kavandamise/avalike teenuste korraldamise taotlusvooru, mille käivitab Riigi Tugiteenuste Keskus.

Rakendame territoriaalse koostöö programme

Eesti-Läti programmis 2014-2020 tehakse 2018. a jaanuaris Seirekomitees teise taotlusvooru rahastusotsused. Aprillis toimuvad Seirekomitees kolmanda taotlusvooru projektide hindamised ja otsustamine. 2018. a varasuvel toimub kõigile esimese (2017. a alustanud) vooru projektidele Partnerite päev.

Eesti-Vene programmis 2014-2020 menetleme esitatavaid täistaotlusi – 2-etapilises taotlusvoorus on kutsutud täistaotlust esitama 42 projekti ning toetuse maht 3 toetatavas teemavaldkonnas on 10 miljonit eurot. Kui programmi 5 suuremahulist taristuprojekti saavad Euroopa Komisjoni heakskiidu, alustame II poolaastal lepingute sõlmimist ning projektide elluviimist.

Kesk-Läänemere 2014-2020 programmi infopunkti 2018. a kommunikatsioonitegevuste fookuses on seniste projektide tulemuste kajastamine ning kontaktlistide ja võrgustiku haldus.

Regionaalarengu valdkonna tegevuste 2018. a tegevusmahtude prognoos (eurodes)

Meetmed		2018
Z5403010	Turismitoodete- ja atraktsioonide ning sihtkoha kui võrgustiku arendamise toetamine	39 506 537
A74000020	Eesti-Läti 2014-2020 programm	5 137 266
Z5404010	Keskuste ja tagamaa vaheliste ühenduste arendamise toetamine	4 391 382
Z9101010	Säästva linnalise liikuvuse ning inim- ja keskkonna-sõbraliku avaliku linnaruumi arendamine	3 980 972
513B	Regionaalsete investeeringutoetuste andmise programm	3 536 867
Z9201010	Ida-Virumaa säästva linnalise liikuvuse ning inim- ja keskkonna-sõbraliku avaliku linnaruumi arendamine	1 528 742
Z9102010	Uue lapsehoiu ja alushariduse infrastruktuuri loomine	1 292 000
Z5402030	Piirkondlikud algatused tööhõive ja ettevõtlikkuse edendamiseks-tugiprogrammide elluviimine perioodil 2017–2023	1 000 680
704	Hajaasustuse programm	913 236
Z9202010	Ida-Virumaa alakasutatud linnaalade füüsiline, majanduslik ja sotsiaalne elavdamine	641 980
574D/ 711	Väikesaarte programm	360 896
Z12104010	Kohalik ja regionaalne arendusvõimekus - koolitus- ja nõustamistegevus	242 073
A73201020	Eesti - Vene 2014-2020 programm	230 126
710/ 561C	Peipsiveere programm	128 986
709/ 538D	Setomaa arengu programm	45 308
575	Kergliiklusteede toetus	44 127
715	Noored Setomaale	40 000
8000108	Kesk-Läänemere 2014-2020 programm	24 488
	Muud väiksemahulised meetmed	134
Z12104040	Kohalik ja regionaalne arendusvõimekus (planeeritavad voorud)	0
	Regionaalarengu valdkond kokku	63 045 800

ORGANISATSIOONI STRATEEGILISED ARENGUEESMÄRGID JA TEGEVUSED

Toetuste keskuse prioriteedid

2017. a eesmärgiks oli edukalt käivitada toetuste keskus, mis pakub kliendile parimat valdkondlikku menetluskogemust ning rakendab kvaliteetselt struktuurivahenditest ja riigieelarvest rahastatavaid toetusmeetmeid. Samaaegselt toetuste keskuse loomisega tegelesime menetlusprotsesside analüüsi ja ühtlustamisega. 2018. a töötame välja ja avame mitu uut toetusmeedet nagu välisvärbamistoetus IT-spetsialiste Eestisse värbamiseks (avatud alates 14.05.2018), välismessitoetus eksportööridele (avatud alates 16.07.2018), tootearendustoetus ning tööstuse digitaliseerimise ja automatiseerimise diagnostika toetus (avanevad sügisel 2018). Täiendavalt analüüsime elluviidavate meetmete tingimusi ja projektide hindamismetoodikaid eesmärgiga suurendada toetuste mõju.

Oluliseks muudatuseks toetuste valdkonnas on regionaaltoetuste menetluse üleandmine Riigi Tugiteenuste Keskusele alates 01.09.2018. See on osa riigireformist, mille kaudu rahandusministeerium konsolideerib kõik oma haldusala toetused ühte organisatsiooni, et piloteerida ühtset rakendusteenust. EASi mõistes tähendab see 14 toetusskeemi ja piiriüleste programmide (nii projektide portfell mahus ligi 330 miljonit eurot kui 44 ametikohta) üleandmist. Alates septembrist 2018 jätkame ettevõtetele, ettevõtete võrgustikele, loomemajandus- ja turismisektorile suunatud toetuste pakkumisega. Meetmete arendamisel oleme seadnud eesmärgiks rakendada võimalikult lihtsat protsessi, mis muudaks toetuse taotlemise ja aruandluse kliendile selgemaks. Haldusreformist tulenevalt on 2018. a eesmärgiks käivitada ajakohastatud protsessiga elukeskkonna riigieelarvelised programmid, kus senini on olnud rakendamisse kaasatud ka maavalitsus. See annab meile võimaluse viia ellu programmide lihtsustamise ettepanekuid, mis vähendaksid programmide elluviimise halduskoormust.

2018. a üheks prioriteediks on juurutada 2017. a tehtud menetlusega seonduvaid uuendusi ja muudatusettepanekuid, mis vähendaksid halduskoormust nii kliendile kui menetlejale. Näiteks ühe ettepanekuna soovime lihtsustada toetuse saajate aruandluskohustust ja vähendada kaasnevate kuludokumentide ja tõendusmaterjalide esitamise hulka, mis sõltumata kulu summast nõuab samaväärset ressurssi. Sellest tulenevalt soovime kehtestada teatud meetmetes esitatavatele kuludokumentidele summa piirangu, mille tulemusena ei ole võimalik teatud meetmetes toetust küsida väga väikestele kuludokumentidele. Täiendavalt analüüsime struktuurivahendite regulatsioonide muutumisel kulude lihtsustatud hüvitamisviiside laiemat kasutuselevõttu.

Lisaks on 2018. a rõhuasetus arendus- ja seireprotsessi juurutamisel. Oleme 2017. a sügisel teinud meetmete indikaatorite inventuuri eesmärgiga tagada andmete kvaliteet ja indikaatorite metoodika selgus. Seire olulisust märgib 2019. a toimuv struktuurivahendite meetmete vahehindamine, mille raames hinnatakse 2018. a lõpu seisuga senise töö tulemusi ja mõju. Seega on meie 2018. a prioriteediks jälgida meetmetele seatud indikaatorite sihttasemete ja eesmärkide täitmise kulgu ja vajadusel viia ellu eesmärkide saavutamist ergutavaid tegevusi.

Kliendi teekond ja EASi väärtuspakkumine

2017. a seadsime EASi peamiseks eesmärgiks ühtse klienditeekonna loomise ja juurutamise. See tähendab, et oleme selgemalt fokusseeritud kasvu- ja võtmeklientidele, nende ühtsele haldamisele ja ühetaolise teeninduskogemuse pakkumisele. Oleme välja töötanud protsessi, mis kirjeldab kliendi liikumist EASis ja ettevõtte elukaarel kliendi esmakontaktist, kaardistamisest, väärtuspakkumise tegemisest kuni tulemuste saavutamiseni ehk mõju avaldumiseni. Oleme klientidele sammu lähemale astunud ja seda ka teenuste arendamise poolelt, kus teenuse arendamine lähtub kliendisegmendist. Infosüsteemide poolt toetab kliendihaldust ja -teekonna rakendamist CRM. 2018. a suurim väljakutse on klienditeekonna II poole ehk teenuste arendamine ja haldamine, kus soovime paremini eesmärgistada kliendi vajadustest lähtuvaid tegevusi, mis toetavad klienti tema arenguteel. Märksõnadeks on siin teenuste haldamine, müügiprotsessi juhtimine, teenuste osalejate ja registreerimistoimingute haldamine, klientide tulemuste analüüsimine ehk milline on EASi teenuste mõju teenuse, segmendi, kliendi vms lõikes. Selle ülesande lahendamiseks näeme nii CRMi, FREDI kui ka NAVi arendamise vajadust.

Personal ja väärtused

2018. a põhirõhk on EASi kui kompetentsiorganisatsiooni arendamisel ja 2017. a toimunud struktuurimuudatuse toetamisel. Esimese poolaasta fookuses on personali ja arengu valdkonna ülesehitamisel, sh meeskonna värbamisel ning mitmete personalijuhtimise valdkondade kaasajastamisel.

Töötame välja ja juurutame 2018. a EASi vajadustele senisest rohkem vastava uue tulemustasustamise süsteemi. Personalihalduses on suund protsesside ja tegevuste lihtsustamisele ja kaasajastamisele – dokumentatsiooni vähendamisele, et liiguksid mitte dokumendid, vaid andmed – ning personalihalduse IT süsteemi NAVi võimekuse arendamisele.

Oluline maht on ÜRT projektil, millega EAS annab regionaaltoetused ja nendega tegelevad 44 ametikohta koos töötajate dokumentide ja andmetega Riigi Tugiteenuste Keskusele.

Teisel poolaastal on plaanis jätkata personalihalduse lihtsustamisega ning alustada koolitus- ja arendustegevuse süsteemi ülesehitamisega ning EASi strateegiaga sidumisega. Selle osadeks on strateegiaga tugevalt seotud üleorganisatsiooniline koolitus- ja arendusplaan ning uuendatud kompetentsisüsteem.

Turundus ja kommunikatsioon

EASi sise- ja väliskommunikatsioon põhineb strateegilistel alustel, mis tõukub EASi 2018. a ambitsioonidest. Eesmärgiks on pakkuda turundus- ja kommunikatsioonituge EASi keskustele, kes vajavad seda oma töös nii riigisiseselt kui ka tegevustele väljaspool Eestit. Turundus- ja kommunikatsiooniplaan katab EASi nelja suurt tegevusvaldkonda: ettevõtluse ja ekspordi arengu edendamist, välisinvesteeringute Eestisse toomist, Eesti kui reisisihi hea maine ja tuntuse suurendamist välisriikides koostöös turismisektoriga ning toetuste rakendamist erinevatele sihtrühmadele (sh ettevõtete ja võrgustike toetused, turismivaldkonna toetused ning elukeskkonna arendamise toetused).

Turunduse valdkonna 2018. a peamised prioriteedid on:

- ettevõtluse keskusele turundustoe pakkumine, luues teenustele sihtgrupist lähtuvalt sõnumid ja tekstid, muutes eas.ee koduleht infokanalist müügikanaliks ning tehes keskuse prioriteetidest lähtuvalt valitud teenustele turundus- ja kommunikatsiooniplaan;
- viia EASi poolt hallatavad veebid vastavusse platvormide uusimate versioonide ja turvanõuetega ning aidata peakasutajatel ja veebi sisuloojatel luua otsingumootorite sõbralikku veebisisu;
- Eesti tutvustamine, riigi maine ja kuvandi arendamine ja hoidmine, luues põhivaldkondadele sõnumid ning sisustades piltide, videote, infograafikate, presentatsioonidega jm abil, mis tehakse kättesaadavaks toolbox.estonia.ee keskkonnas.

Turundus- ja kommunikatsioonituge saavad EASiga seotud suursündmused ja projektid – ettevõtlusnädalaga seotud üritused, Ajujahi programm, *Work in Estonia* projekt jt.

EAS panustab suhtlusele oluliste koostööpartneritega nagu ministeeriumid, Kredex, Tööandjate Keskliit, Eesti suursündmuste korraldajad, Vabariigi Presidendi Kantselei, Riigikogu jt.

Analüüs ja BI

2017. a struktuurimuudatuse käigus nägime vajadust tõsta organisatsiooniülese juhtimisinfo kättesaadavust ja analüüsi, et saada paremat ülevaadet EASi müügi, teenuste ja menetlemise protsessidest; teenuste haldusest ja klientidest ning tagada piisav informatsioon strateegiliste otsuste vastuvõtmiseks. Oluline on tegeleda tsentraalselt andmete äriloogika haldusega, mis on eelduseks toimivateks automatiseeritud juhtimisinfo arendusteks. Otsesema sisulise informatsiooni koostamise toena põhitegevusvaldkondadele soovime investeeringute ja ekspordi turgude, sihtriikide ja majandussektorite konkurentsipositsiooni ülevaadete ja mitmesuguste majandussuunitlusega analüüside teostamise läbi tuua majja juurde *market intelligence* tarkust. Samuti jätkame varasemast põhjalikumalt tsentraalse aruandluse toetamisega maja sees ja majast välja suunatud info osas, pakkudes tuge töötajatele aruandluse ja andmekogumise teostamisel. Märksõnadeks on siin tegevuste, planeerimise, indikaatorite ja andmekvaliteedi monitoorimine, seirearuandlus, indikaatorite eesmärgipärasuse ja kvaliteedi tagamine ning mitmesugused päringud.

Infosüsteemide arendamise valdkonna prioriteedid

EASi infosüsteem koosneb viiest järgnevast tuumiksüsteemist: Menetlussüsteem NAV, dokumendihaldus-süsteem DHS koos Intranetiga, pikaajalise planeerimise ja eelarvestamise ning projektijuhtimise tarkvara FREDI, kliendisuhtluse tarkvara CRM ja klienditele suunatud e-teeninduskeskkond ETS.

Valdkonna 2018. a eesmärgiks on jätkata e-teeninduse kasutusmugavuse ja arhitektuuri kaasajastamisega, sh uuendada andmevahetuse platvormi teiste tuumiksüsteemidega. Alustame EASi tuumiksüsteemide kooskõlla viimisega Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrusega 2016/679 (isikuandmete kaitse üldmäärus, GDPR) ning teenuste haldamise tehnilise toe väljatöötamisega. Esimese poolaasta tegevused on seotud peamiselt Riigi Tugiteenuste Keskusesse regionaalvaldkonna toetusmeetmete ja projektide üleandmisega, mis on nõudnud suurt ressurssi projektide andmete ja dokumentide migratsiooniga seotud tegevusteks.

Siseaudit

Siseauditi üksuse eesmärk on kindlust- ja nõuandvate tööde läbiviimine, aitamaks kaasa EASi tegevuste täiustamisel ja seeläbi eesmärkide saavutamisel. Auditeerime nii toetuse saajaid kui sisemisi protsesse. Siseauditite 2018. a tööplaan valmib koostöös auditikomitee ja nõukoguga. Prioriteediks on süsteemiauditite ja nõuandvate tööde läbiviimine.